ALAVUDEN KAUPUNKI
TÖYSÄN JÄRVIEN RANTAOSAYLEISKAAVOITUS
LUONTOSELVITYS 2018

OSA-ALUE 1

Luontopalvelu
Pekka Nuuttila

1 SISÄLLYS

1. Selvitysalue 4
2 selvityksen sisältö 5
3 LINNUSTOSELVITYS 5
3.1 menetelmät ja aineisto 5
3.2 päätelmät 5
3.2.1 Pesimälinnusto 5
3.2.2 Muuttavat linnut selvitysalueella 5
4 KASVILLISUUSKARTOITUS 7
4.1 menetelmät ja aineisto 7
4.2 päätelmät 7
4.2.1 Vesistöt 7
4.2.2 Ranta-alueet 7
5 VIITASAMMAKKOKARTOITUS 8
5.1 Menetelmät ja aineisto 8
5.2 epävarmuustekijä 8
5.3 tulokset ja päätelmä 8
6 LIITO-ORAVAKARTOITUS 8
6.1 Menetelmät ja aineisto 8
6.2 tulokset ja päätelmä 8
7 SUDENKORENTOKARTOITUS 8
7.1 Menetelmät ja aineisto 8
7.2 päätelmä 9
8 LEPAKKOKARTOITUS 9
8.1 menetelmät ja aineisto 9
8.2 päätelmä 10
9 LUONTOSELVITYKSEN PÄÄTELMÄ 10
10 luontoselvitysalueen järvet ja lammet 12
10.1 AKKOJÄRVI 12
10.1.1 Akonniemenlahti, Salmenlahti ja Hautalahti 13
10.1.2 Akkojärvi 15
10.1.3 Linnusto ja muu lajisto 17
10.1.4 Huomioitavaa 18
10.2 HAUKILAMPI 19
10.2.1 Linnusto ja muu lajisto 20

10.2.2 Huomioitavaa 20
10.3 HAVERINLAMPI 22
10.3.1 Linnusto ja muu lajisto 23
10.3.2 Huomioitavaa 23
10.4 HIRVILAMPI 26
10.4.1 Linnusto ja muu lajisto 27
10.4.2 Huomioitavaa 28
10.5 HOUSUNJÄRVI 30
10.5.1 Linnusto ja muu lajisto 32
10.5.2 Huomioitavaa 32
10.6 34
10.7 ISO SOUKKAJÄRVI (OSA) 34
10.7.1 Linnusto ja muu lajisto 35
10.7.2 Huomioitavaa 35
10.8 KAAKKOLAMPI 37
10.8.1 Linnusto ja muu lajisto 38
10.8.2 Huomioitavaa 38
10.9 KAARILAMPI 39
10.9.1 Linnusto ja muu lajisto 40
10.9.2 Huomioitavaa 40
10.10 KANGASLAMPI 42
10.10.1 Linnusto ja muu lajisto 43
10.10.2 Huomioitavaa 43
10.11 KIRVESLAMPI 44
10.11.1 Linnusto ja muu lajisto 45
10.11.2 Huomioitavaa 45
10.12 LIKOLAMPI 46
10.12.1 Linnusto ja muu lajisto 47
10.12.2 Huomioitavaa 47
10.13 LÖYÄNJÄRVI (OSA) 48
10.13.1 Linnusto ja muu lajisto 49
10.13.2 Huomioitavaa 49
10.14 MATOLAMPI (OSA) 51
10.14.1 Linnusto ja muu lajisto 52
10.14.2 Huomioitavaa. 52
10.15 MUSTATLAMMIT 54

10.15.1 Linnusto ja muu lajisto 56
10.15.2 Huomioitavaa 56
10.16 MÄENNIEMENLAMPI 57
10.16.1 Linnusto ja muu lajisto 58
10.16.2 Huomoitavaa 58
10.17 PIENI KANGASLAMPI 59
10.17.1 Linnusto ja muu lajisto 60
10.17.2 Huomioitavaa 60
10.18 PONNENJÄRVI 61
10.18.1 Linnusto 65
10.18.2 Liito-oravakartoitus 67
10.18.3 Lepakkokartoitus 69
10.18.4 Sudenkorentokartoitus 69
10.18.5 Huomioitavaa 69
10.19 SÄRKILAMPI 70
10.19.1 Linnusto ja muu lajisto 72
10.19.2 Huomioitavaa 72
10.20 VALKIALAMPI 73
10.20.1 Linnusto ja muu lajisto 74
10.20.2 Huomioitavaa 74
10.21 VIERULAMPI 76
10.21.1 Linnusto ja muu lajisto 77
10.21.2 Huomioitavaa 77
10.22 VUORILAMPI 79
10.22.1 Linnusto ja muu lajisto 80
10.22.2 Huomioitavaa 80
10.23 VÄHÄLAMPI 83
10.23.1 Linnusto ja muu lajisto 84
10.23.2 Huomioitavaa 84
10.24 VÄHÄ VUORENJÄRVI 85
10.24.1 Linnusto ja muu lajisto 86
10.24.2 Huomioitavaa 86
11 LÄHDELUETTELO 87

ALAVUDEN RANTAOSAYLEISKAAVAN LUONTOSELVITYS 2018

JOHDANTO

Luontopalvelu Pekka Nuuttila teki kesällä 2018 Alavuden kaupungin kaavoitustoimen toimeksiannosta Alavuden kaupungin rantaosayleiskaavan (ent. Töysän kunta, osa-alue 1) liittyvän luontoselvityksen.

1. SELVITYSALUE

Rantaosayleiskaavan osa-alue 1 sisältää sisältää entisen Töysän kunnan luoteis- ja pohjoisosan järvet ja lammet: Akkojärvi, Haukilampi, Haverinlampi, Hirvilampi, Housunjärvi, Iso Soukkajärvi (osa), Kaakkolampi, Kaarilampi, Kangaslampi, Kirveslampi, Likolampi, Löyänjärvi (osa), Matolampi (osa), Mustatlammit, Mäenniemenlampi, Pieni Kangaslampi, Ponnenjärvi, Särkilampi, Valkialampi, Vierulampi, Vuorilampi, Vähälampi ja Vähä Vuorenjärvi.

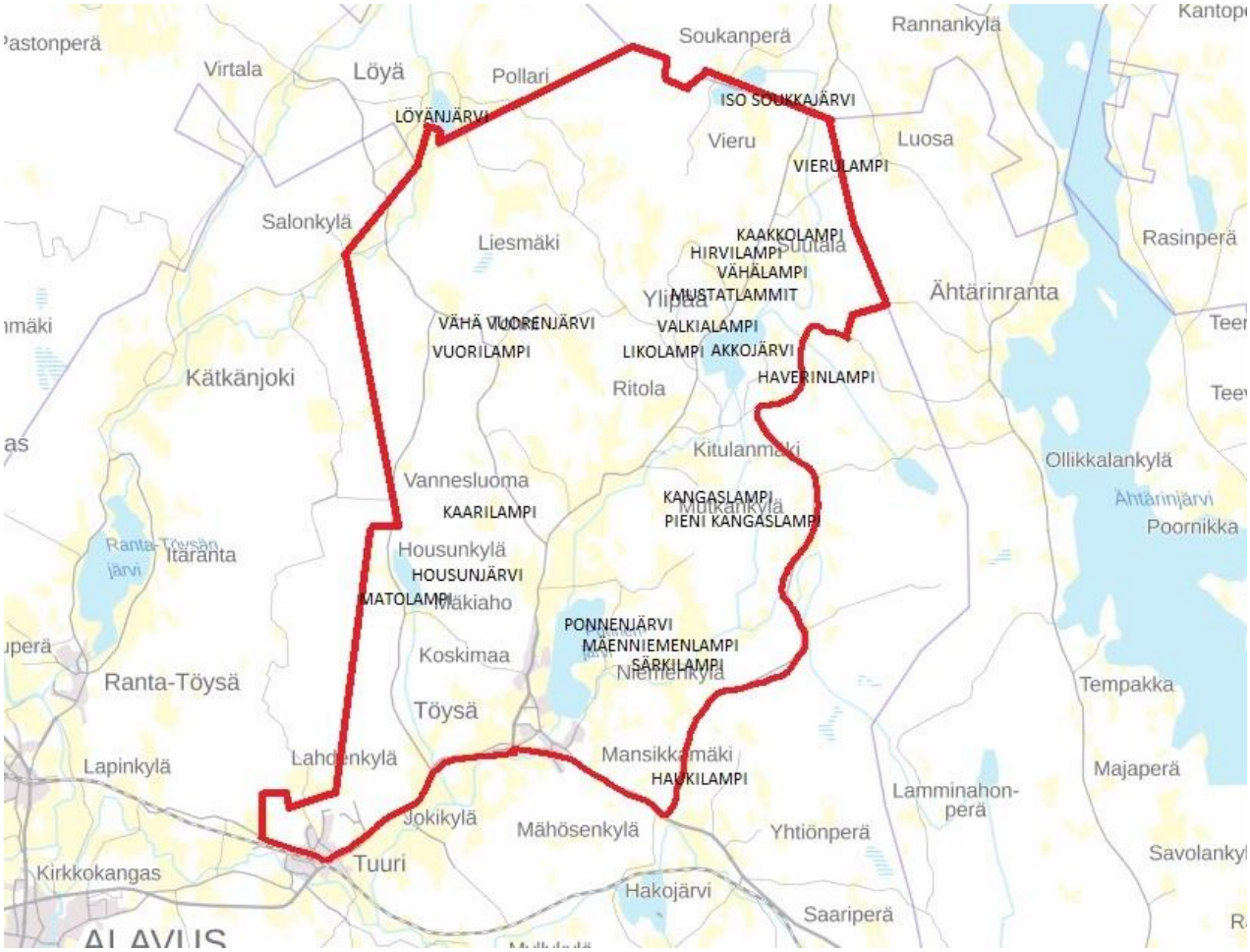

2 SELVITYKSEN SISÄLTÖ

Luontoselvitykseen sisältyivät linnustokartoitus, kasvillisuusselvitys, viitasammakkokartoitus, liito-oravakartoitus, sudenkorentokartoitus ja lepakkokartoitus. Selvitystyön suoritti luontokartoittaja eat Pekka Nuuttila. Raportissa kerrotaan aluksi kunkin kartoitusosion aineisto ja menetelmät sekä päätelmät yleisesti. Kullakin kohteella huomioitavat lajit ja luontotyypit mainitaan erikseen kunkin kohteen raportissa. Kaikki luontoselvitysraportin valokuvat ovat Pekka Nuuttilan ottamia.

3 LINNUSTOSELVITYS

3.1 MENETELMÄT JA AINEISTO

Linnustoselvityksessä kartoitettiin kohteiden pesimälinnusto sekä huomioitiin muuttoaikana vesistöllä levähtävä lajisto. Kartoitus suoritettiin kahdella laskentakerralla, ensimmäinen toukokuun alussa ja toinen kesäkuun alussa. Ensimmäinen laskentakerta tehtiin pistelaskentamenetelmällä, jossa linnusto kartoitettiin laskentapisteistä kiikarin ja kaukoputken avulla. Toisella laskentakerralla pienillä kohteilla käytettiin pistelaskentaa ja isommat kohteet kartoitettiin kiertolaskennalla, jossa rannat kierrettiin kanootilla tai veneellä ja havainnoitiin lajisto. Kiertolaskennalla saatiin kartoitettua myös laulavat rantalinnut (esim. ruokokerttunen ja pajusirkku) sekä rantakasvillisuuden joukossa olevat linnut. Erityisesti huomioitiin EU:n lintudirektiivin ja uhanalaisuusluokitusten perusteella huomioon otettava lajisto.

3.2 PÄÄTELMÄT

3.2.1 Pesimälinnusto

Selvitysalueen vesistöt ovat pääasiassa matalia järviä ja lampia, joissa on laajoja pensas- ja ruoholuhtia sekä ruovikkoalueita. Nämä elinympäristöt mahdollistavat monipuolisen pesimälinnuston sekä muuttolinnuille runsaasti levähdysalueita. Erityisesti Ponnenjärvellä sekä Akkojärvellä lajisto on monipuolinen. Näillä vesillä pesii erittäin uhanalaisiksi ja vaarantuneiksi luokiteltuja lintuja sekä EU:n lintudirektiivin lajeja.

3.2.2 Muuttavat linnut selvitysalueella

Erityisesti Ponnenjärven pohjoisosan laajat rantaluhdat suojaisine vesiuomineen sekä Akkojärven Akonniemenlahden ja Hautalahden luhdat ovat muuttoaikaiselle linnustolle mieluisia levähdyspaikkoja. Ponnenjärven muuttolintulajistoon kuuluvat mm. metsähanhi, punasotka, uivelo, jouhisorsa, valkoviklo, liro, nokikana, suokukko, tukkasotka, pikkulokki ja isokoskelo. Akkojärven Akonniemenlahden ja Hautalahden muuttolintulajistoon kuuluvat mm. pikkulokki ja tukkasotka. Iso-Soukkajärven pohjoisosan laajalla rantaluhdalla havaittiin runsaasti kahlaajia muuttoaikana. Ponnenjärven pohjoisosan laskuojan sula-alue ja Likoniemenlahden sula-alue ovat ensimmäisten muuttavien hanhien ja laulujoutsenten levähdyspaikkoja.

Pikkulokki viihtyy muuttoaikana Akkojärvellä

Kaulushaikara kuluu Ponnenjärven ja Akkojärven pesimälajistoon

4 KASVILLISUUSKARTOITUS

4.1 MENETELMÄT JA AINEISTO

Kasvillisuuskartoitus tehtiin maastokäynneillä ranta-alueilla kävellen, vesistöillä kanootilla ja veneellä kesäkuun puolenvälin ja elokuun lopun välisenä aikana. Kasvillisuuskartoituksessa kartoitettiin alueen vesi- ja rantakasvillisuutta sekä luontotyypit. Tarkkaa laji-inventointia ei suoritettu, vaan kartoitettiin luontotyyppien määrittämiseen perustuvat lajit ja mahdolliset EU:n luontodirektiivin ja uhanalaisuusluokitusten perusteella huomioitavat lajit ja luontotyypit sekä metsälain ja luonnonsuojelulain perusteella huomioitavat elinympäristöt. Luontotyypit on nimetty Suomen luontotyyppien uhanalaisuus (Raunio, Schulman ja Kontula, Suomen Ympäristökeskus 2008) mukaan. Luhdat ja suoalueet on nimetty Sata suotyyppiä Opas Suomen suokasvillisuuden tuntemiseen (Eurola, Kaakinen ym. Thule-instituutti, Oulangan tutkimusasema, Oulun yliopisto) mukaan.

4.2 PÄÄTELMÄT

4.2.1 Vesistöt

Selvitysalueen vesistöt ovat pääasiassa matalia humusjärviä, metsälampia ja suolampia. Alueella on runsaasti turvepohjaisia metsiä, jotka on tehokkaasti ojitettu, joten matalien järvien ja lampien rannoille on kiintoainekulkeutumien myötä muodostunut laajoja keväisin tulvaveden peittämiä luhta-alueita. Alueen järvien ja lampien pintoja on laskettu eri kuivatushankkeilla 1850-luvulta alkaen. Pienialaisilla matalilla vesistöillä umpeenkasvu ja rehevöityminen on huomattavaa, joka heikentää vesialueiden virkistyskäyttöä. Vapaa-ajan asuntojen ja asuinkiinteistöjen rantavyöhykkeitä on suurimmaksi osaksi ruopattu ja muokattu. Vesikasvillisuus on matalissa vesissä runsasta.

4.2.2 Ranta-alueet

Selvitysalueen järvien ja lampien ranta-alueet ovat pääasiassa talousmetsiä ja viljelysmaata. Metsät ja suomaat on tehokkaasti ojitettu ja luonnontilaisia luontotyyppejä on vähän.

Metsälain 10§ arvokkaita elinympäristöjä ovat:

Vähä Vuorenjärven, Vuorilammen ja Hirvilammen rantakallioalueet. Kaakkolammen ja Pienen Kangaslammen luonnontilaiset pienvedet.

Luontotyyppien uhanalaisuusluokituksen perusteella huomioitavat:

Likolampi ja Valkialampi ovat harjulampia, jotka on valtakunnallisesti luokiteltu silmälläpidettäviksi (NT) ja Etelä-Suomessa vaarantuneiksi (VU) luontotyypeiksi. Likolampi ja Valkialampi ovat myös pohjavesialueella ja ovat todennäköisiä suppalampia.

Akkojärven Mäkitalon lehtipuuhaka on arvokas perinnebiotooppi. Lehtipuuhaat on luokiteltu äärimmäisen uhananalaisiksi (CR) luontotyypeiksi, joidenka uhkana on laiduntamisen väheneminen.

Muut huomioitavat:

Ponnenjärven Likoniemen harju on paikallisesti arvokas maisema ja elinympäristö. Likoniemen harju soveltuu elinympäristönä täydentämään viereisen Likolahden liito-oravareviiriä.

5 VIITASAMMAKKOKARTOITUS

5.1 MENETELMÄT JA AINEISTO

Viitasammakkokartoitus tehtiin huhti- toukokuun vaihteessa ja ensimmäisten lintulaskentojen yhteydessä toukokuun alkupuolella kuunnellen suuntamikrofonilla mahdollisia viitasammakon kutuääniä luhtarannoilta ja ojien suilta, jotka ovat viitasammakolle sopivia elinympäristöjä. Viitasammakko on hämäräaktiivinen laji, joten kuuntelu tehtiin aamuvarhaisella ennen auringon nousua. Suuntamikrofonilla saatiin yhdeltä kuuntelupisteeltä luotettavasti kartoitettua melko laaja alue.

5.2 EPÄVARMUUSTEKIJÄ

Keväällä 2018 olosuhteet poikkesivat tavanomaisesta keväästä, koska erittäin runsaslumisen talven jälkeen lumet sulivat nopeasti ja alavilla rannoilla tulvavesi nousi poikkeuksellisen korkealle, mikä saattoi haitata viitasammakon kutua.

5.3 TULOKSET JA PÄÄTELMÄ

Kartoituksessa ei havaittu viitasammakkoa selvitysalueella. Suositeltavaa on tehdä viitasammakkokartoitus, jos vesistöillä tehdään laajempia ruoppauksia.

6 LIITO-ORAVAKARTOITUS

6.1 MENETELMÄT JA AINEISTO

Selvitysalueelta kartoitettiin liito-oravalle sopivat elinympäristöt (kohteet, joissa on haaparykelmiä ja suuria kuusia) ja näillä kohteilla kartoitettiin mahdolliset liito-oravareviirit etsimällä jätöksiä suurten puiden tyviltä huhti-toukokuun vaihteessa.

6.2 TULOKSET JA PÄÄTELMÄ

Selvitysalueen rannat ovat pääasiassa karuja talousmetsiä ja peltoalueita, joilla on vähän liito-oravalle sopivia elinympäristöjä. Liito-oravan jätöksiä etsittiin Ponnenjärven Likoniemestä, Likoniemenlahdelta Töysänjoen jokiuoman ympäristöstä, Ponnenjärven Huviniemestä, Akkojärven Akonniemestä ja Akkojärven Mäkitalon hakamaan ympäristöstä.

Liito-oravareviirejä löytyi yksi Töysänjoen alku-uoman metsiköstä Ponnenjärven Likoniemenlahdelta.

7 SUDENKORENTOKARTOITUS

7.1 MENETELMÄT JA AINEISTO

Sudenkorentokartoituksessa havainnoitiin järvien ja lampien sudenkorentolajistoa heinä-elokuun aikana. Kartoitustyö tehtiin lämpiminä päivinä haavilla pyydystäen, kiikarihavainnoilla ja valokuvaamalla korentolajistoa. Tarkkaa laji-inventointia ei tehty, vaan päähuomio kiinnitettiin lummelampikorennon (Leucorrhinia caudalis) ja sirolampikorennon (Leucorrhinia albifrons) esiintymiseen selvitysalueella. Lummelampikorento ja sirolampikorento ovat EU:n luontodirektiivin

liitteen IV lajeja, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Lummelampikorentoa esiintyy Suomessa Vaasa – Joensuu linjan eteläpuolella ja sen elinympäristönä ovat rehevät järvet ja lammet sekä soiset lammet, joissa on kelluslehtistä kasvillisuutta. Sirolampikorentoa esiintyy Suomessa myös Vaasa – Joensuu linjan eteläpuolella ja sen elinympäristönä ovat metsäiset suoreunaiset lammet, joiden rannalla on rahkasammalta, saraikkoa ja varvikkoa.

7.2 PÄÄTELMÄ

Kartoitusaikana säät olivat erittäin lämpimiä ja korentolajisto oli hyvin havaittavissa. Lähes jokaisella kohteella havaittiin siniukonkorentoja, ruskoukonkorentoja, eri kiiltokorentoja ja pikkulampikorentoja.

Direktiivilajeista lummelampikorentoja havaittiin Vuorilammen eteläpäässä ja Kaarilammen eteläpäässä. Sirolampikorentoa ei luontoselvityksen kohteilla havaittu.

Lummelampikorento Vuorilammella

8 LEPAKKOKARTOITUS

8.1 MENETELMÄT JA AINEISTO

Lepakkokartoitus tehtiin detektorikuuntelulla elokuussa iltaisin auringonlaskun jälkeen, kun lepakot aloittivat saalistuslentonsa. Kartoitus tehtiin rantojen kapeilla uomilla ja suojaisilla rannoilla, joiden läheisyydessä on lepakoille sopivia päiväpiilo- ja levähdyspaikkoja esimerkiksi siltoja, rakennuksia ja

kolopuita. Lepakkojen piilo- ja pesäpaikkoja ei etsitty, vaan kartoitettiin lepakkojen esiintymistä selvitysalueella.

8.2 PÄÄTELMÄ

Lepakkoja esiintyi selvitysalueella melko vähän. Ponnenjärven Likolahden jokiuoman patorakennelmalla havaittiin runsaasti saalistavia vesisiippoja. Ponnenjärven Sutikkasillan läheisyydessä havaittiin saalistavia viiksi-/ isoviiksisiippoja. Vuorilammen uimarannalla ja Housunjärven pohjoisosassa havaittiin saalistavia pohjanlepakoita.

Vesisiippa saalistaa Ponnenjärven jokiuoman padolla

9 LUONTOSELVITYKSEN PÄÄTELMÄ

Selvitysalueen järvet ja lammet sijaitsevat alueella, jossa vesistöjen pintoja on laskettu ja säännöstelty, soita ja metsiä on ojitettu jo vuosikymmenien jopa vuosisatojen ajan. Nämä toimenpiteet on tehty viljelysmaan lisäämiseksi ja metsien ja soiden taloudellisen hyödyn lisäämiseksi. Tämä ihmistoiminta on muokannut ympäristöä voimakkaasti ja tehtyjen toimenpiteiden vaikutukset ympäristöön on huomattu ja tunnustettu vasta viime vuosia aikana. Vesistöjen virkistyskäytön arvot ovat myös nykyisin taloudellista hyötyä tärkeämmät. Vaikka selvitysalue on kokenut vuosien saatossa suuria muutoksia, on alueella vielä huomioitavia luontoarvoja.

Huomioitavat luontotyypit ja elinympäristöt:

Vuorilammen, Vähä Vuorenjärven ja Hirvilammen rantakallioalueet ovat metsälain 10§ tarkoittamia arvokkaita elinympäristöjä (Kalliot, kivikot ja louhikot). Ne ovat myös maisemallisesti arvokkaita alueita.

Akkojärven Mäkitalon lehtipuuhaka on arvokas perinnebiotooppi. Lehtipuuhaat on valtakunnallisesti luokiteltu äärimmäisen uhanalaisiksi (CR) luontotyypeiksi.

Kaakkolampi ja Pieni Kangaslampi ovat metsälain 10§ tarkoittamia luonnontilaisia pienvesiä.

Valkialampi ja Likolampi ovat harjulampia, jotka on luokiteltu valtakunnallisesti silmälläpidettäviksi (NT) luontotyypeiksi ja Etelä-Suomessa vaarantuneiksi (VU) luontotyypeiksi.

Ponnenjärven Likoniemen harju on paikallisesti arvokas maisema.

Mustatlammit muodostavat kokonaisuuden, jossa oleellisena osana on alueen luonnontilainen keidasräme.

Arvokkaat lintuvedet:

Ponnenjärven rantaluhdat ja ruovikot ovat arvokkaita vesilintujen pesintäalueita ja muuttolintujen levähdysalueita. Järvellä pesii uhanalaisia ja EU:nlintudirektiivin lintulajeja. Ponnenjärvi on luokiteltu maakunnallisesti arvokkaaksi lintualueeksi.

Akkojärven pesimälinnusto on monipuolinen ja järvellä pesii uhanalaisa ja EU:n lintudirektiivin lajeja. Akkojärvi on myös muuttolinnuille tärkeä levähdysalue.

Ison Soukkajärven laaja luhta-alue on tärkeä levähdysalue muuttaville kahlaajille.

Muut huomioitavat alueet:

Ponnenjärven Likolahden jokiuoman ympäristössä havaittiin liito-oravan reviiri.

Vuorilammella ja Kaarilammella havaittiin lummelampikorentoja.

Liito-orava ja lummelampikorento ovat EU:n luontodirektiivin liitteen IV lajeja, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.

10 LUONTOSELVITYSALUEEN JÄRVET JA LAMMET

10.1 AKKOJÄRVI

152 ha

N:695040 E:2449462 ETRS-GK24

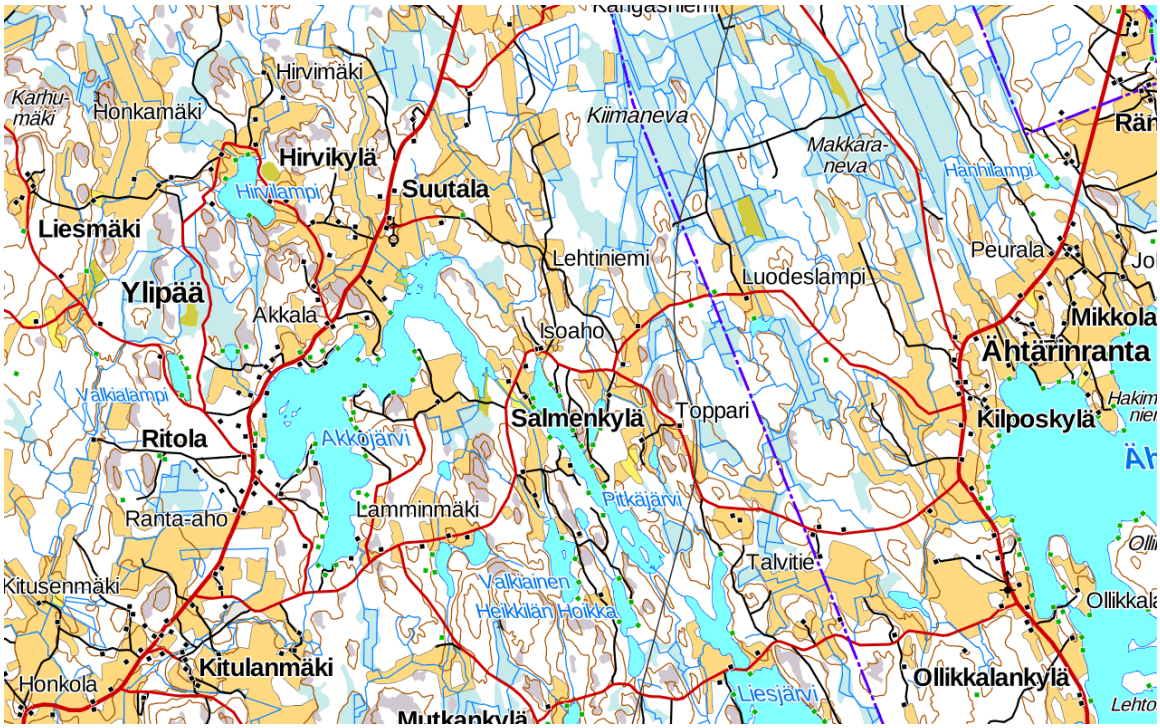

Akkojärvi on osittain Ritolan pohjavesialueella sijaitseva matalarantainen humusjärvi. Akkojärven valuma-alue on n 33 km² ja vedet laskevat pohjoisesta Vehkapuroa pitkin Hautalahteen ja idän ja kaakon suunnasta Pitkäjärven kautta Salmenlahteen. Valuma-alue on tehokkaasti ojitettua metsämaata, joten ravinne- ja kiintoainekulkeutumat ovat rehevöittäneet Salmenlahden ja Hautalahden aluetta. Akkojärven pintaa on laskettu jo 1800-luvun puolivälissä ja 1900-luvun alkupuolella viljelysmaan lisäämiseksi. Akkojärvi muodostuu kahdesta erillisestä vesialueesta; Akonniemenlahden, Salmenlahden ja Hautalahden muodostamasta umpeenkasvaneesta luhta-alueesta ja varsinaisesta Akkojärvestä, joka on suurimmaksi osaksi matalarantainen ja vesikasvillisuudeltaan rehevä, paitsi Jokilahden ja Haverinlahden muodostaman syvänteen rannat ovat kasvillisuudeltaan niukempia karuja rantoja. Hautalahden, Salmenlahden ja Akonniemen luhta-alueen erottaa Akkojärvestä kapea salmi, johon on osittain pengertäen tehty silta. Siltapenkereessä on n. 5m levyinen uoma, josta vedet virtaavat Akkojärveen.

10.1.1 Akonniemenlahti, Salmenlahti ja Hautalahti

Alue on lähes kauttaaltaan umpeenkasvanutta luhtaa. Luhdan kasvillisuutena on raatetta, kurjenjalkaa, suoputkea, myrkkykeisoa, pullosaraa ja järvikortetta. Kasvien juuristo muodostaa tiheän kasvualustan, johon on alkanut muodostua pensaskasvustoa, lähinnä pajua. Luhta-alueen välissä on kapeita vesiuomia, joiden kautta vesi virtaa Akkojärveen. Rannoille on myös tehty vesiuomia ja lampareita kaivamalla, josta näkyvät läjityspenkereet rannalla. Hautalahden luoteiskulmassa on laaja pajuluhta peltoalueen ja vesialueen välissä.

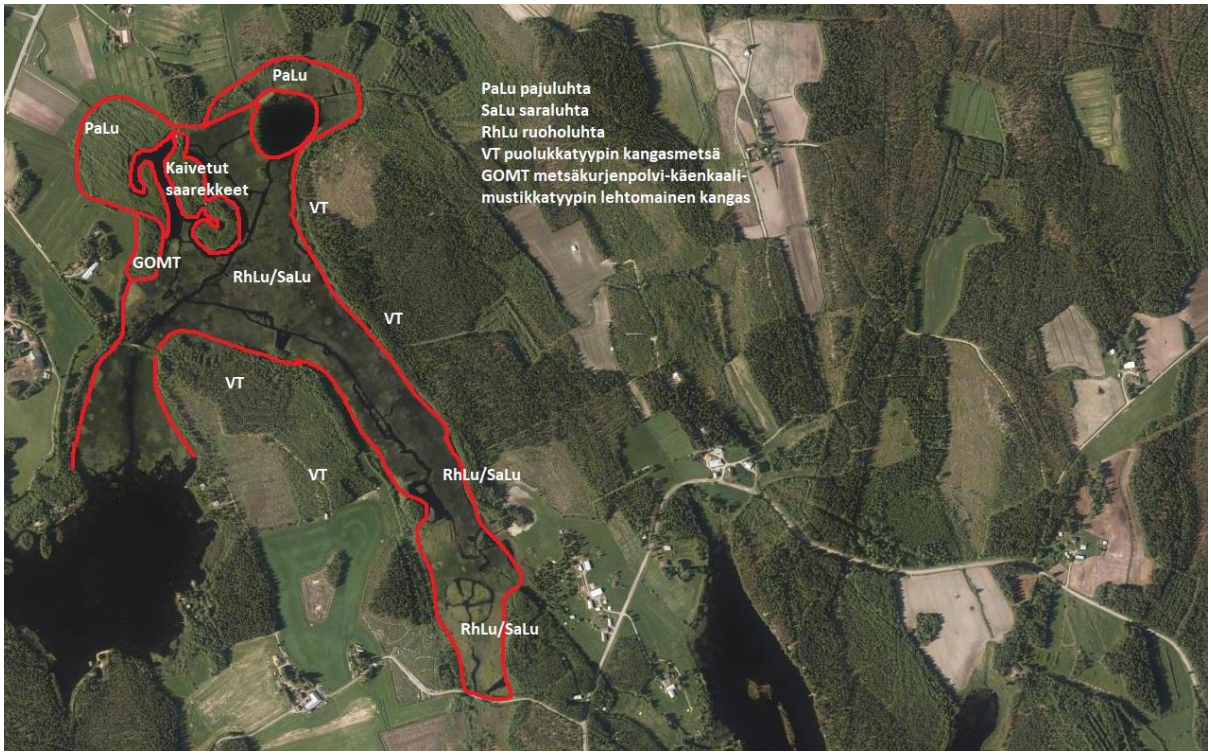

Akonniemenlahti, Salmenlahti ja Hautalahti kuviot

Akonniemenlahtea

Hautalahden ruoholuhtaa

10.1.2 Akkojärvi

Varsinainen Akkojärvi rajoittuu läntiseltä osaltaan Ritolan pohjavesialueeseen. Pohjoisosan ja länsiosan Tervalahden rannat ovat matalia ja niissä vesikasvillisuus on melko runsasta. Vesikasveina matalilla alueilla on lummetta, ulpukkaa, ruskoärviää, vesikuusta ja rantapalpakkoa. Rehevillä rannoilla on myrkkykeisoa, pullosaraa, suoputkea ja suohorsmaa. Pohjoisosassa Akonniemenlahden sillan suulla on laaja korteluhta. Akkojärven itä- ja eteläosa Haverinlahdelta Joensuunlahteen on syvempi, rannoiltaan karumpi ja vesikasvillisuus on vähäistä. Joensuunlahden uoma on n. 5 m syvyinen ja Akkojärven keskisyvyys on 1,3m. Akkojärveä ympäröivät peltoalueet, puolukkatyypin kangasmetsät ja länsiosassa Ritolan kylätaajama. Akkojärven Mäkitalon niemessä on lehtipuuhaka, joka kuuluu perinnebiotooppeihin.

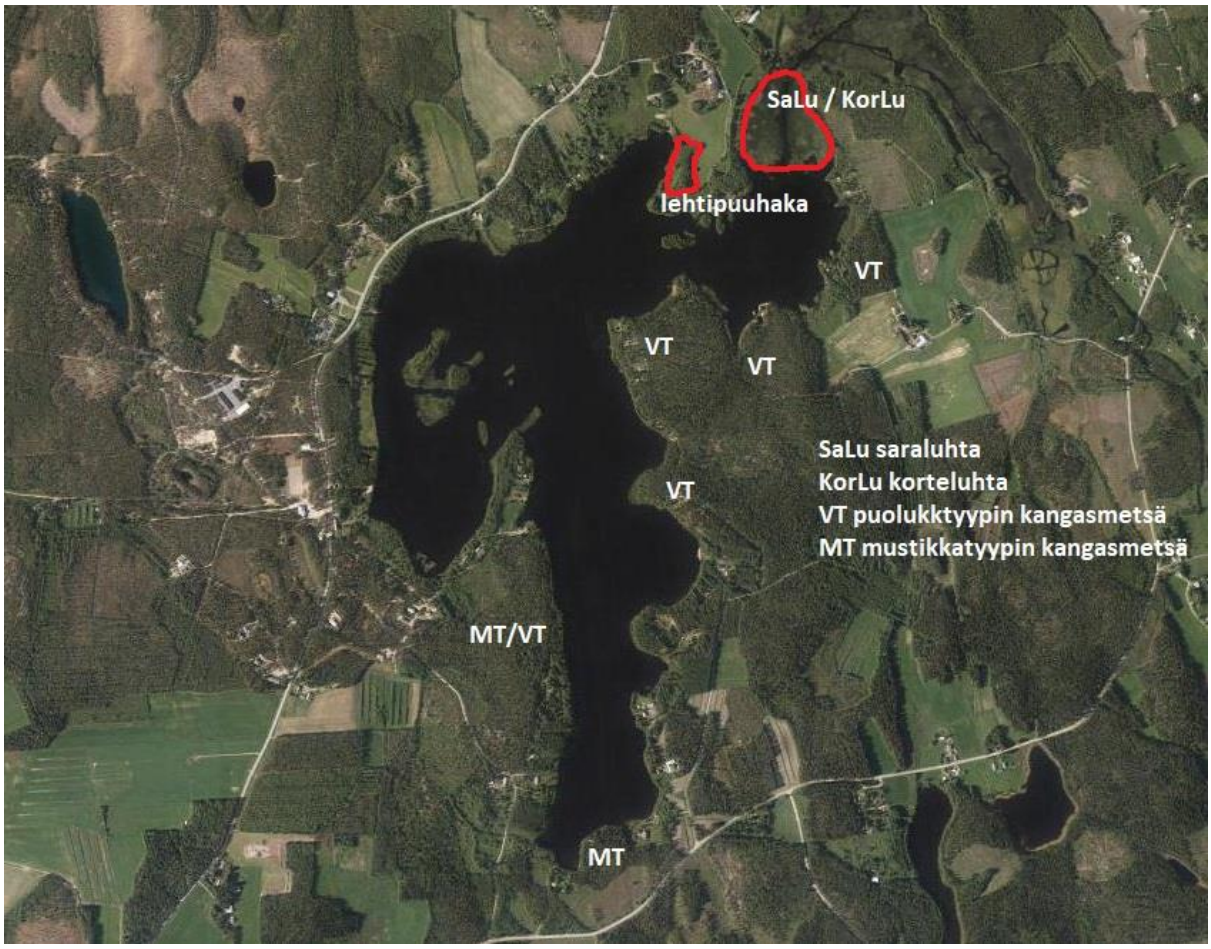

Akkojärvi kuviot

Akkojärven Joensuunlahtea

Mäkitalon lehtipuuhakaa

10.1.3 Linnusto ja muu lajisto

Akkojärven pesimälinnusto

Laji	Parimäärä	EU:n lintudirektiivi	IUCN 2015 luokka
Sinisorsa	3		
Lapasorsa	1		
Telkkä	7		
Kuikka	1	X	
Silkkiuikku	1		NT
Härkälintu	1		
Laulujoutsen	2		
Haapana	3		VU
Tukkasotka	1		EN
Naurulokki	3		VU
Kalalokki	2		
Kalatiira	2	X	
Taivaanvuohi	1		VU
Valkoviklo	1		
Rantasipi	3		
Ruokokerttunen	7		
Pajusirkku	7		VU
Kurki	1	X	

Akonniemenlahden, Hautalahden ja Salmenlahden pesimälinnusto

Laji	Parimäärä	EU:n lintudirektiivi	IUCN 2015 luokka
Sinisorsa	3		
Tavi	7		
Jouhisorsa	1		EN
Lapasorsa	1		
Telkkä	6		
Silkkiuikku	1		NT
Härkälintu	1		
Laulujoutsen	2		
Haapana	5		VU
Tukkasotka	1		EN
Pikkulokki	1	X	
Naurulokki	1		VU
Kalalokki	1		
Kalatiira	4	X	
Taivaanvuohi	1		VU
Rantasipi	1		
Kaulushaikara	1	X	
Ruokokerttunen	11		
Pajusirkku	4		VU
Kurki	1	X	
Ruskosuohaukka	1	X	

Sudenkorentokartoituksessa Akkojärvellä havaittiin siniukonkorentoja, ruskoukonkorentoja ja pikkulampikorentoja

10.1.4 Huomioitavaa

Akkojärven pesimälinnustossa EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeja ovat kuikka, kalatiira, kurki, pikkulokki, kaulushaikara ja ruskosuohaukka. IUCN:n 2015 uhanalaisuusluokituksessa jouhisorsa ja tukkasotka on määritelty erittäin uhanalaisiksi (EN) lajeiksi. Haapana naurulokki, taivaanvuohi ja pajusirkku on luokiteltu vaarantuneiksi (VU) lajeiksi.

Akkojärven ranta-alueella on Mäkitalon lehtipuuhaka. Lehtipuuhaat on Suomen ympäristökeskuksen Suomen luontotyyppien v. 2008 uhanalaisuusluokituksessa luokiteltu äärimmäisen uhanalaisiksi (CR) luontotyypeiksi. Uhanalaisuuden syyksi mainitaan laiduntamisen loppuminen. Hakamaat ovat myös metsälaissa mainittuja arvokkaita elinympäristöjä.

Akkojärvi on osittain pohjavesialueella.

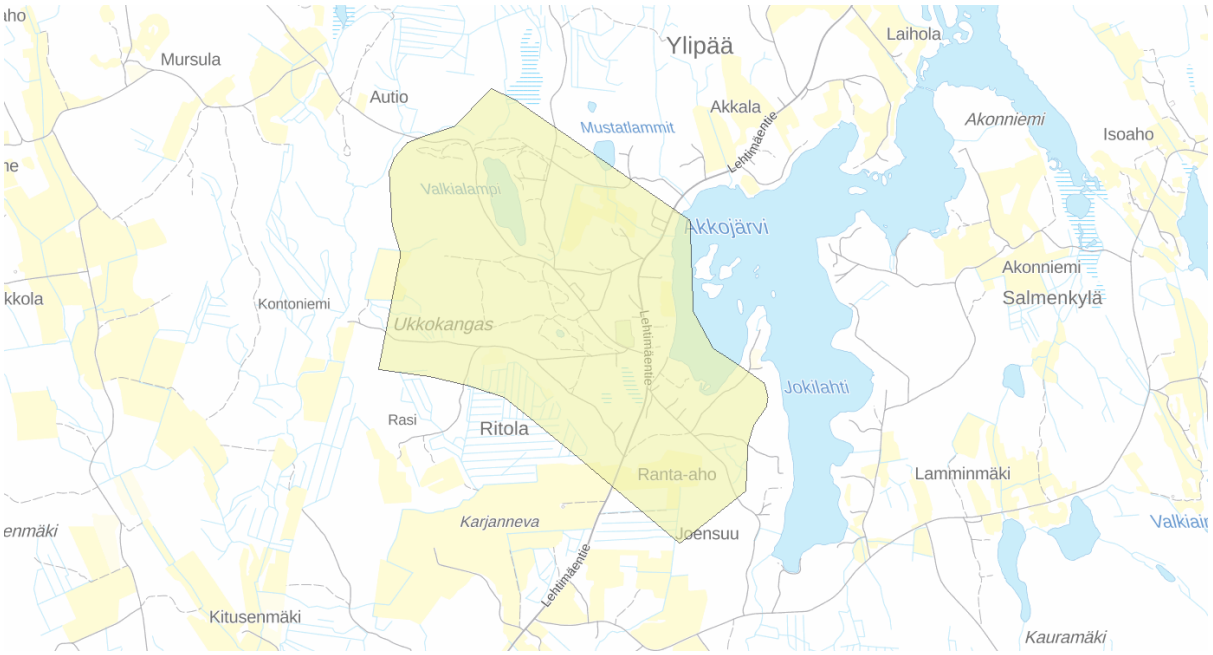

Ritolan pohjavesialue

10.2 HAUKILAMPI

2 ha

N:6946452 E:24493616 ETRS-GK24

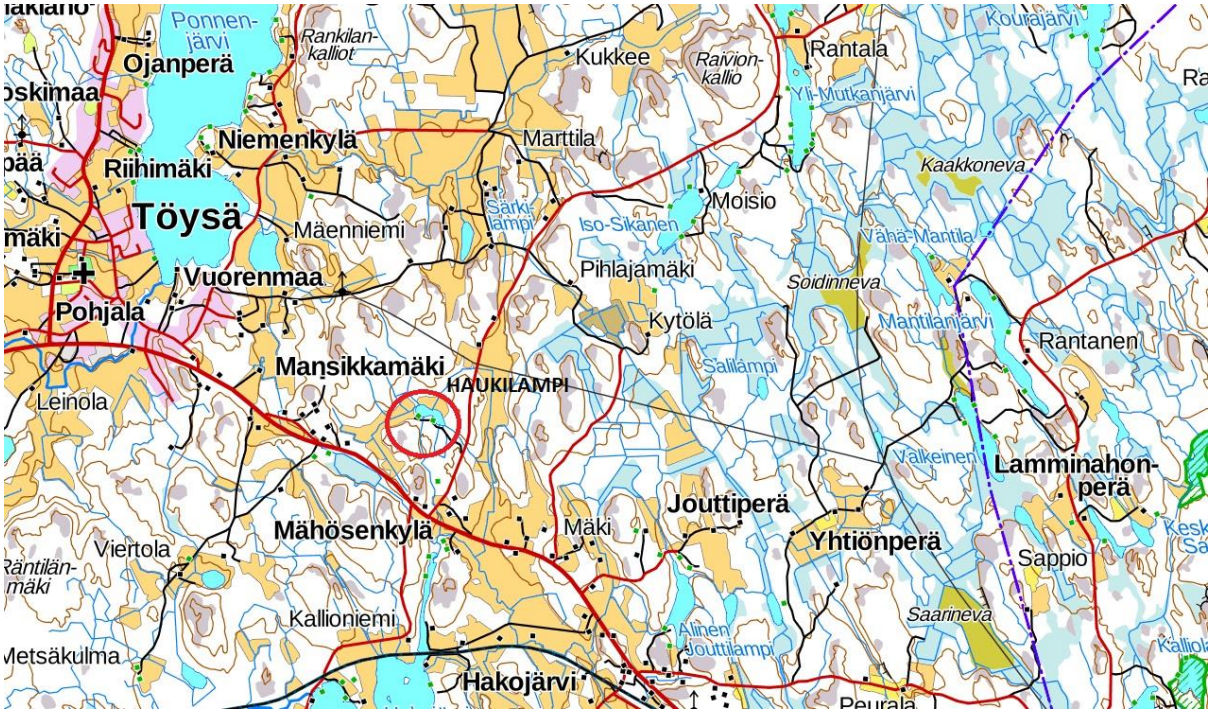

Haukilampi on matala humuspitoinen metsälampi, jonka rantavyöhykkeen luhdalla kasvaa raatetta, kurjenjalkaa, pullosaraa ja vehkaa. Kapea turvekangasvyöhyke erottaa rannan etelä- ja itäpuolella olevasta puolukkatyypin kangasmetsästä ja länsi- ja pohjoispuolen peltoalueesta. Lammen vesikasvustona on runsaasti ulpukkaa ja lummetta, jotka peittävät osittain koko lammen. Lampi on runsasravinteinen ja kesällä siellä esiintyy sinileväkukintaa. Viereisen n. 13 ha peltoalueen kuivatusvedet kulkevat lammen läpi, mikä osaltaan on lisännyt veden ravinteisuutta.

10.2.1 Linnusto ja muu lajisto

Haukilammella havaittiin muuttoaikana laulujoutsenpari, koirastavi, ja kaksi telkkänaarasta. Rannalla on vanha laulujoutsenen pesä, mutta pesintää lammella ei ollut. Sudenkorentokartoituksessa havaittiin pikkulampikorentoja.

10.2.2 Huomioitavaa

Haukilammella ei havaittu huomioitavia lajeja tai luontotyyppejä.

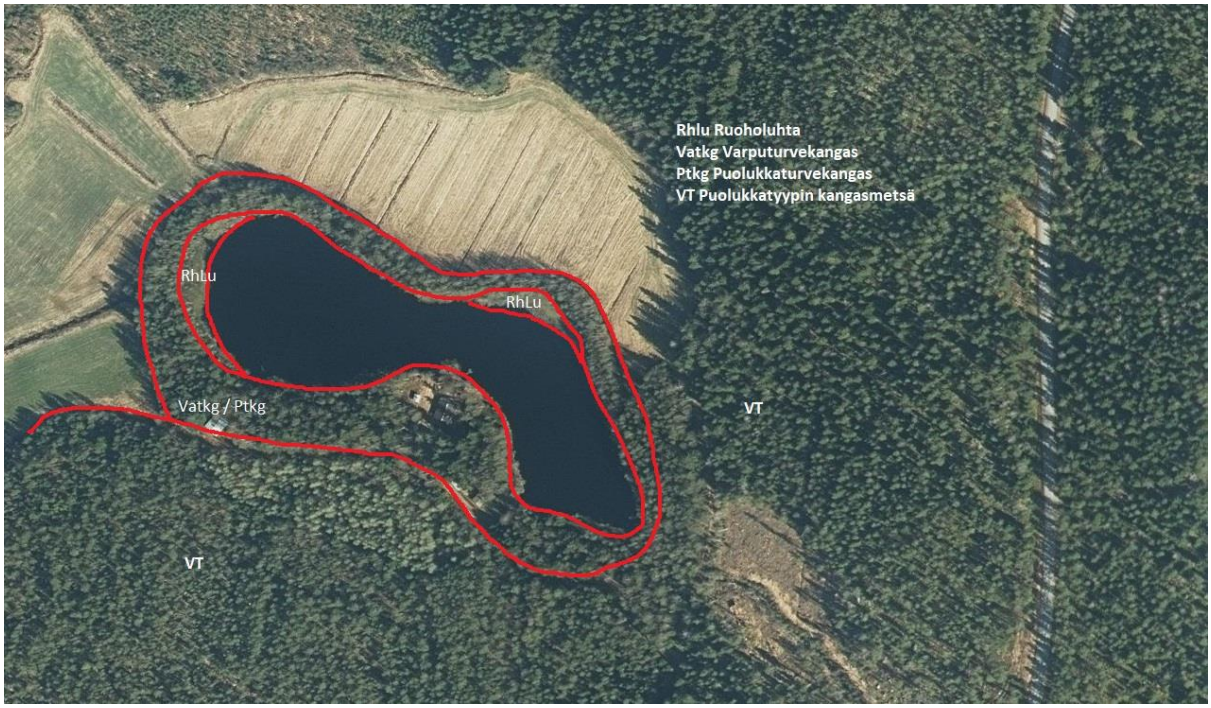

Haukilampi kuviot

Sinileväkukintaa Haukilammella

10.3 HAVERINLAMPI

1 ha

N:6955105 E:24495621 ETRS-GK24

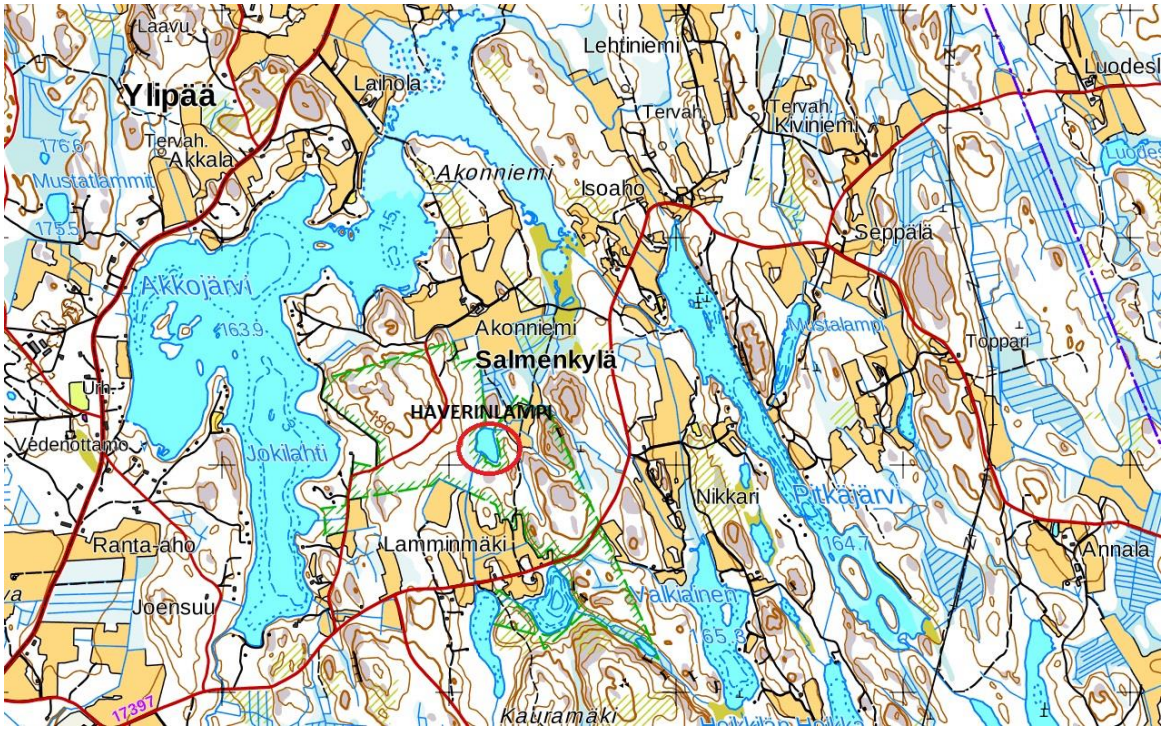

Haverinlampi matala humuspitoinen metsälampi, jonka rannalla on laaja sara-ruoholuhtavyöhyke. Vesikasvillisuutena lammessa on ulpukkaa ja lummetta, joiden kasvusto on vesialueen peittävää. Lammen eteläpuolisen n. 80 ha suuruisen valuma-alueen vedet kulkevat Haverinlammen kautta ja nämä ojitetun alueen vedet ovat lisänneet matalan lammen ravinteisuutta. Ympäröivät metsät ovat puolukkatyypin ja mustikkatyypin kangasmetsiä.

Rannan saraluhtaa

10.3.1 Linnusto ja muu lajisto

Pesimälinnustona telkkäpari ja haapanapari. Muuttoaikana lammella oli laulujoutsenpari. Sudenkorentokartoituksessa havaittiin siniukonkorentoja, ruskoukonkorentoja ja pikkulampikorentoja.

10.3.2 Huomioitavaa

Pesimälinnuista haapana on IUCN:n 2015 uhanalaisuusluokituksessa luokiteltu vaarantuneeksi (VU) lajiksi. Lammen ympärysmetsän vanhassa kuusikossa havaittiin yövilkkaa, joka ilmentää sammalpeitteisen kasvualustan pitkäaikaista häiriötöntä jatkuvuutta. Haverinlampea ympäröivät maa-alueet ovat suurimmaksi osaksi Luonnonperintösäätiön omistamaa luonnonsuojelualuetta.

Yövilkkaa rantametsän kuusikkorinteessä

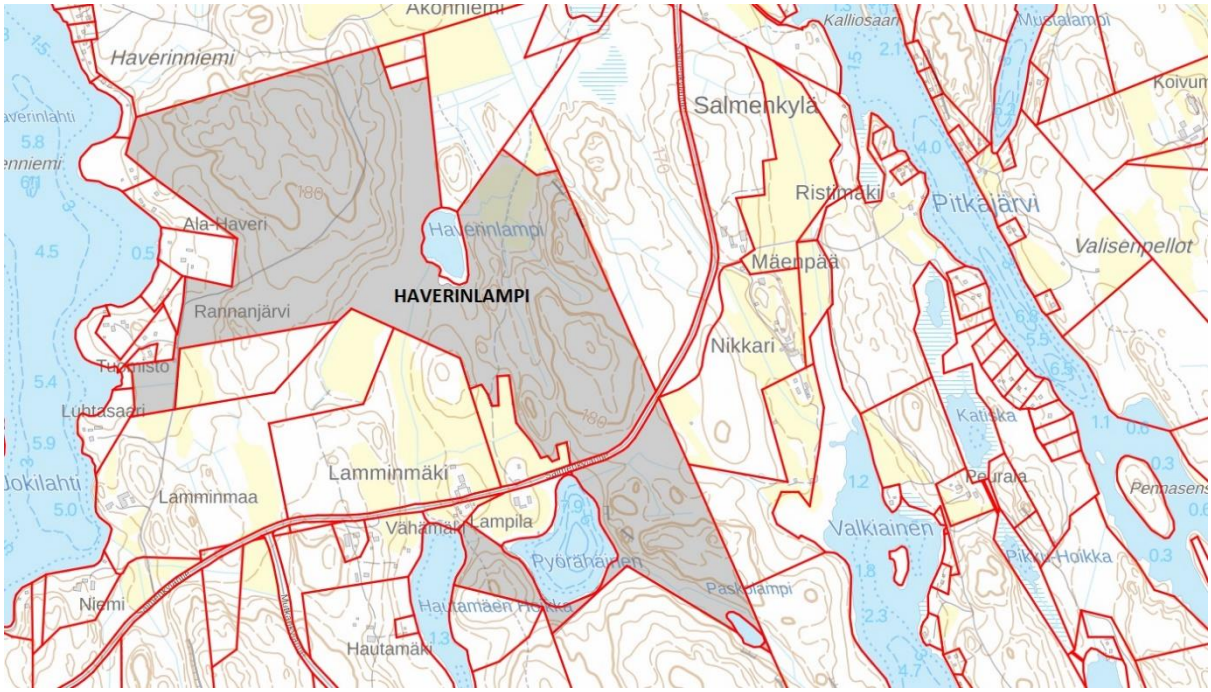

Luonnonperintösäätiön luonnonsuojelualue.

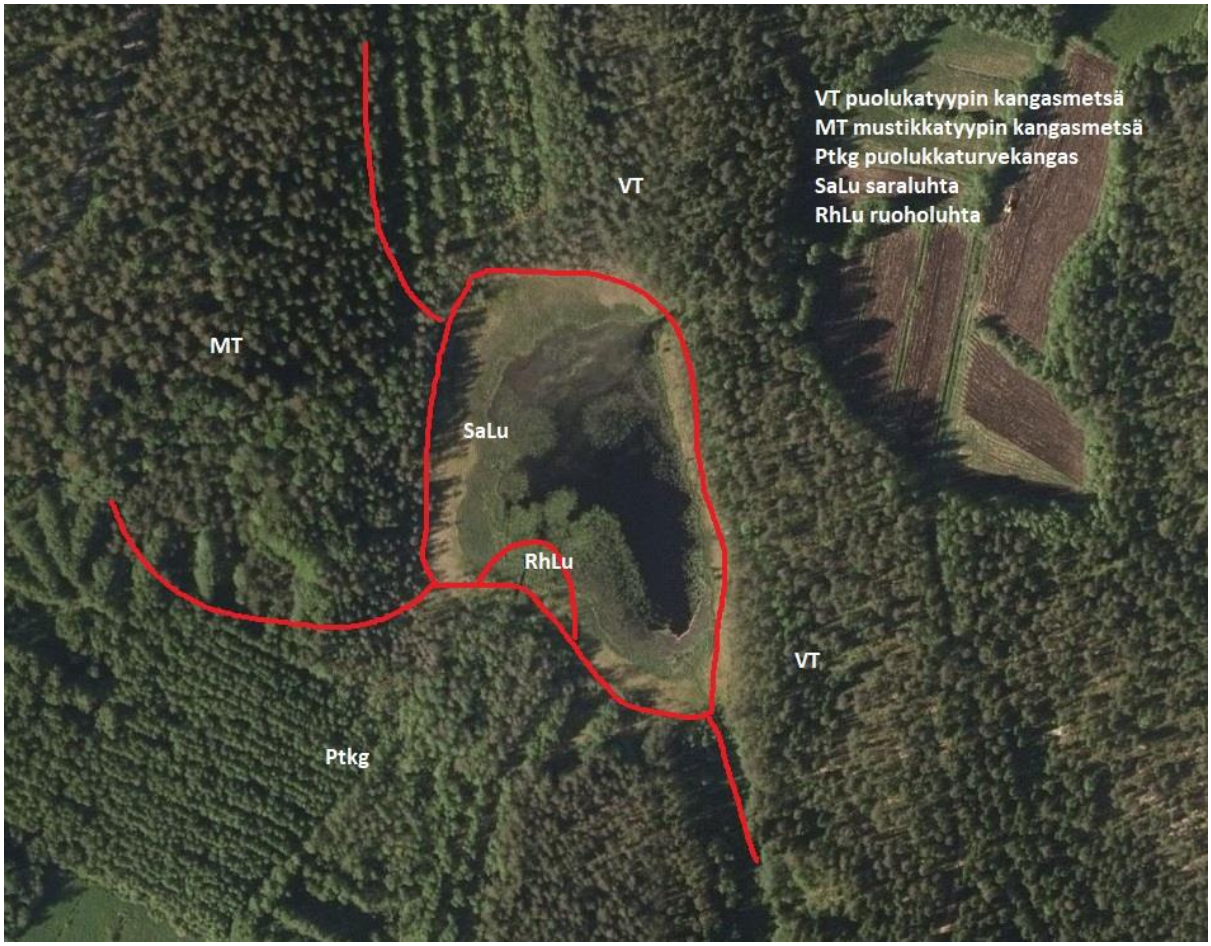

Haverinlampi kuviot

10.4 HIRVILAMPI

15 ha

N:6957430 E:24493704 ETRS-GK24

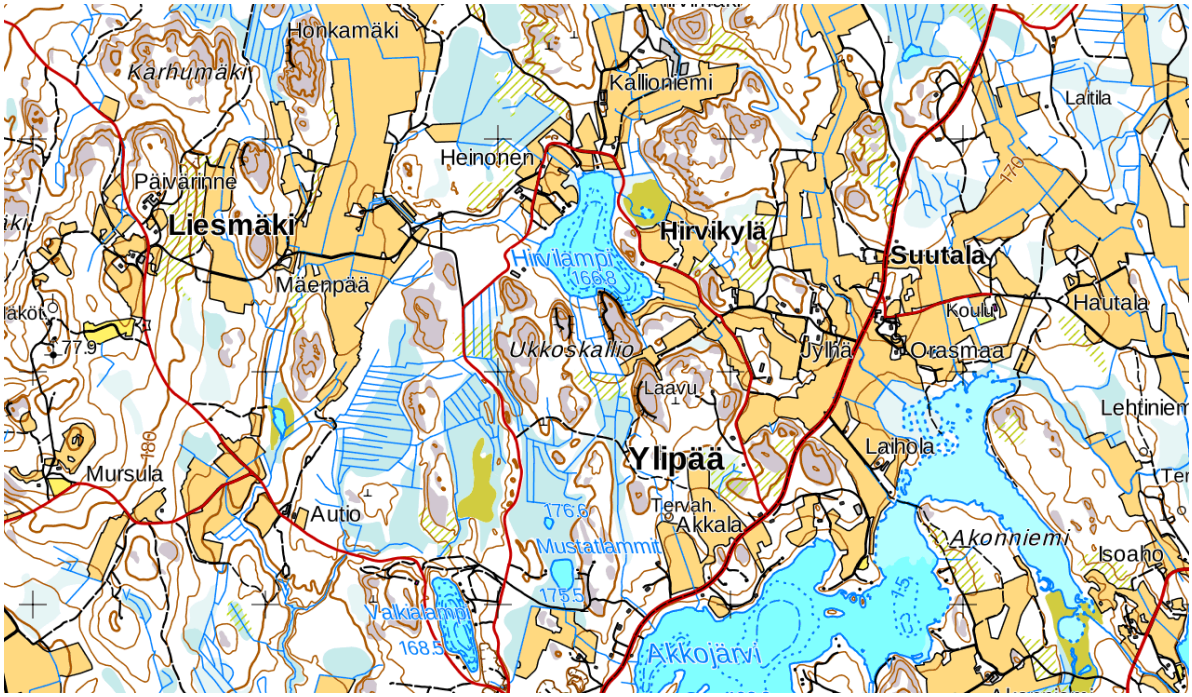

Hirvilampi on peltojen ja metsitettyjen peltojen ympäröimä matalarantainen humuspitoinen lampi. Lammen rannassa on kapea saraluhtavyöhyke ja lammen pohjoisosassa on laajempi korteluhta. Pohjois- ja länsirannalla on runsaasti lummetta ja ulpukkaa. Lammen eteläosassa olevan Lepokallion kalliorannan edustalla on n. 8 m syvänne. Lepokallio on metsälain 10§ tarkoittama erityisen tärkeä elinympäristö (Kalliot, kivikot ja louhikot)

10.4.1 Linnusto ja muu lajisto

Hirvilammen pesimälinnusto

Laji	Parimäärä	EU:n lintudirektiivi	IUCN 2015 luokka
Tavi	2		
Telkkä	3		
Haapana	4		VU
Naurulokki	25		VU
Kalalokki	1		
Kuikka	1	X	
Ruokokerttunen	1		
Pajusirkku	1		VU

Hirvilammen pohjoispään korteluhdalla on suuri n. 150 yksilön naurulokkikolonia, jossa pesiviä pareja n. 25. Muuttoaikana lammella havaittiin tukkasotkia, jotka on luokiteltu vaarantuneeksi (VU) lajiksi.

Hirvilammen korteluhdan naurulokkiyhdyskuntaa

10.4.2 Huomioitavaa

Hirvilammen pesimälinnuston haapana, naurulokki ja pajusirkku on IUCN:n 2015 uhanalaisuusluokituksessa luokiteltu vaarantuneiksi (VU) lajeiksi. Kuikka on EU:n lintudirektiivin liitteen I laji.

Hirvilammen eteläpäädyn Lepokallio on metsälain 10§ tarkoittama erityisen tärkeä elinympäristö (Kalliot, kivikot ja louhikot)

Hirvilammen Lepokallio

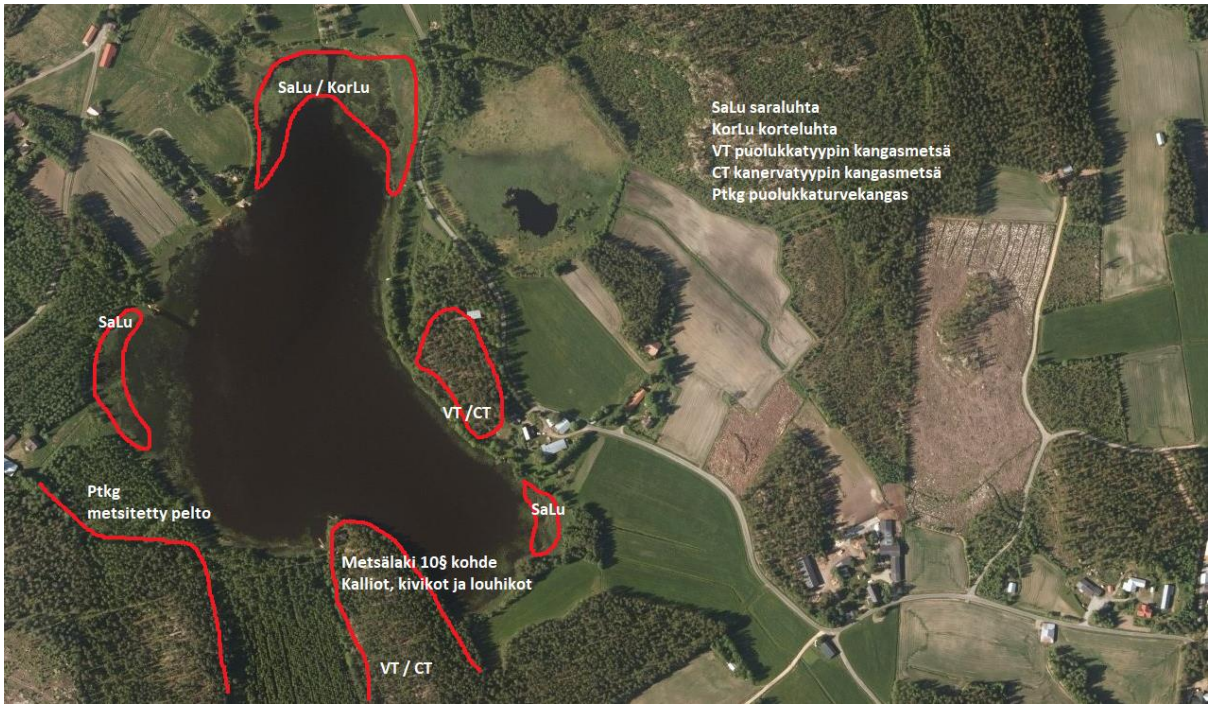

Hirvilampi kuviot

10.5 HOUSUNJÄRVI

45 ha

N:6950652 E:24487870 ETRS-GK24

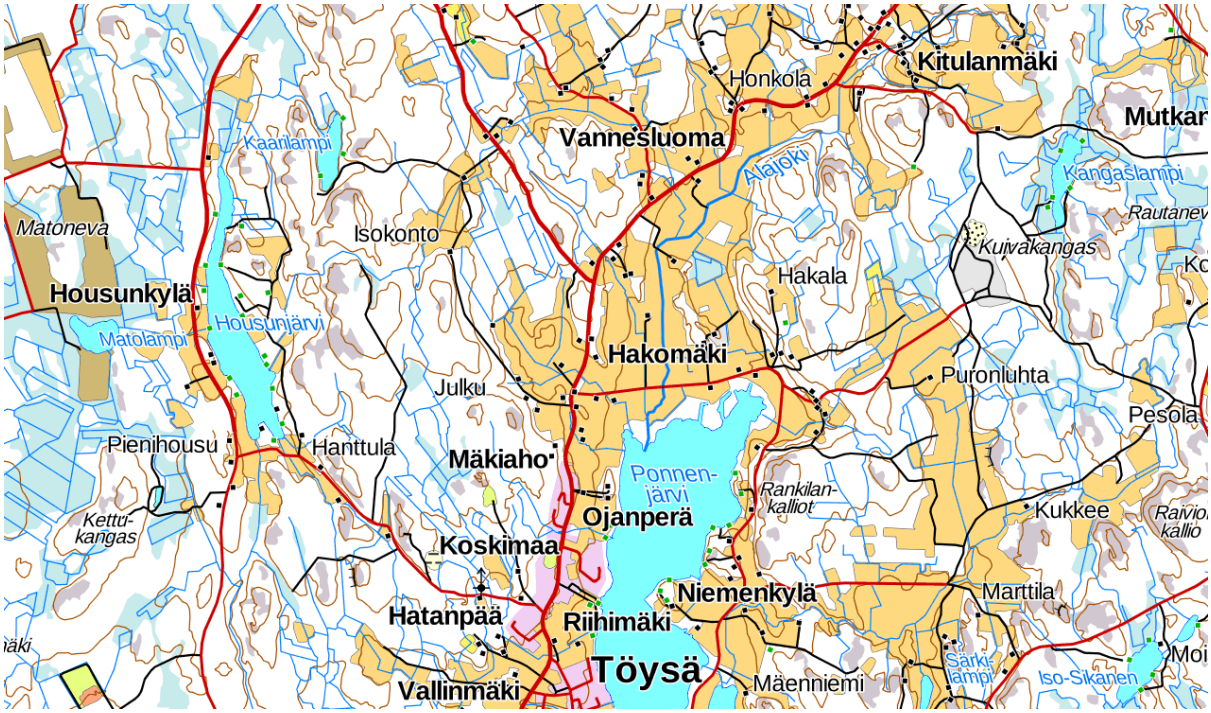

Housunjärvi on matala humusjärvi. Järven pohjoisosassa on n. 3 ha suuruinen sara- ruoholuhtaluhta, jossa on vain hiukan avovettä. Matalilla rannoilla on vesikasvillisuutena lummetta ja ulpukkaa. Järven länsiranta on suurimmaksi osaksi peltoa ja metsitettyä peltoa sekä hiukan puolukkatyypin kangasmetsää. Järven itäranta on puolukkatyypin ja mustikkatyypin kangasmetsää. Kesällä 2018 järvellä tehtiin kunnostushankkeeseen liittyviä töitä, kuten vesikasvillisuuden poistoa. Järven eteläpään laskupuroon valmistui kesällä 2018 uusi pato.

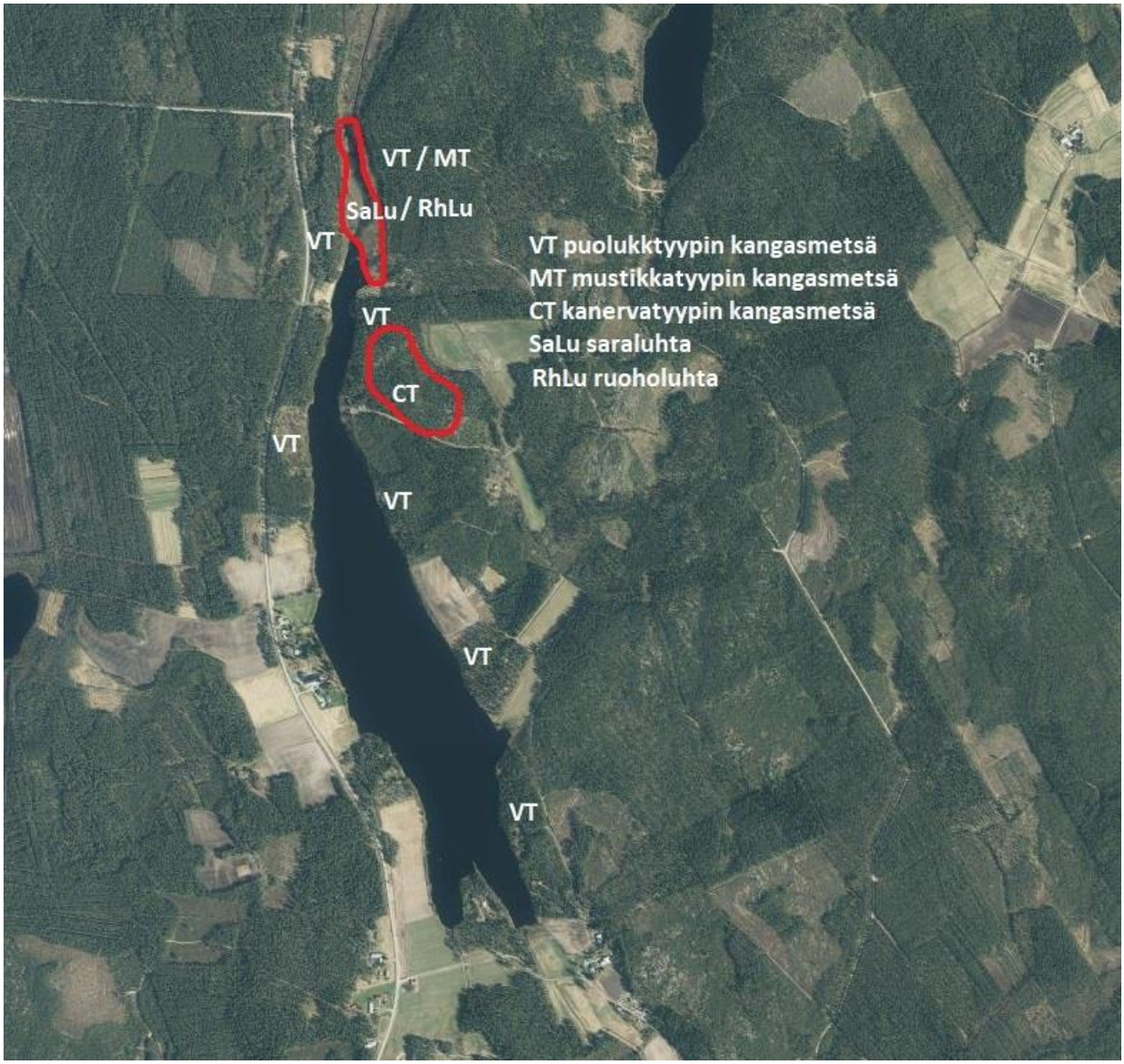

Housunjärvi kuviot

10.5.1 Linnusto ja muu lajisto

Housunjärven pesimälinnusto

Laji	Parimäärä	EU:n lintudirektiivi	IUCN 2015 luokka
Tavi	2		
Telkkä	4		
Haapana	1		VU
Kuikka	1	X	
Laulujoutsen	1		
Kalalokki	1		
Kalatiira	1	X	
Rantasipi	1		
Pajusirkku	1		VU
Kurki	1	X	

Sudenkorentokartoituksessa havaittiin järven pohjoisosan luhdalla runsaasti siniukonkorentoja, ruskoukonkorentoja, pikkulampikorentoja ja kiiltokorentoja.

Lepakkokartoituksessa havaittiin järven pohjoisrannalla saalistava pohjanlepakko.

10.5.2 Huomioitavaa

Housunjärven pesimälinnustoon kuuluvat haapana ja pajusirkku on IUCN:n 2015 uhanalaisuusluokituksessa luokiteltu vaarantuneiksi (VU) lajeiksi. Kurki ja kuikka ovat EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeja.

Housunjärven eteläpään uusi pato

Housunjärven pohjoispään saraluhtaa

10.6

10.7 ISO SOUKKAJÄRVI (OSA)

18 ha

N:6961080 E:24494115 ETRS-GK24

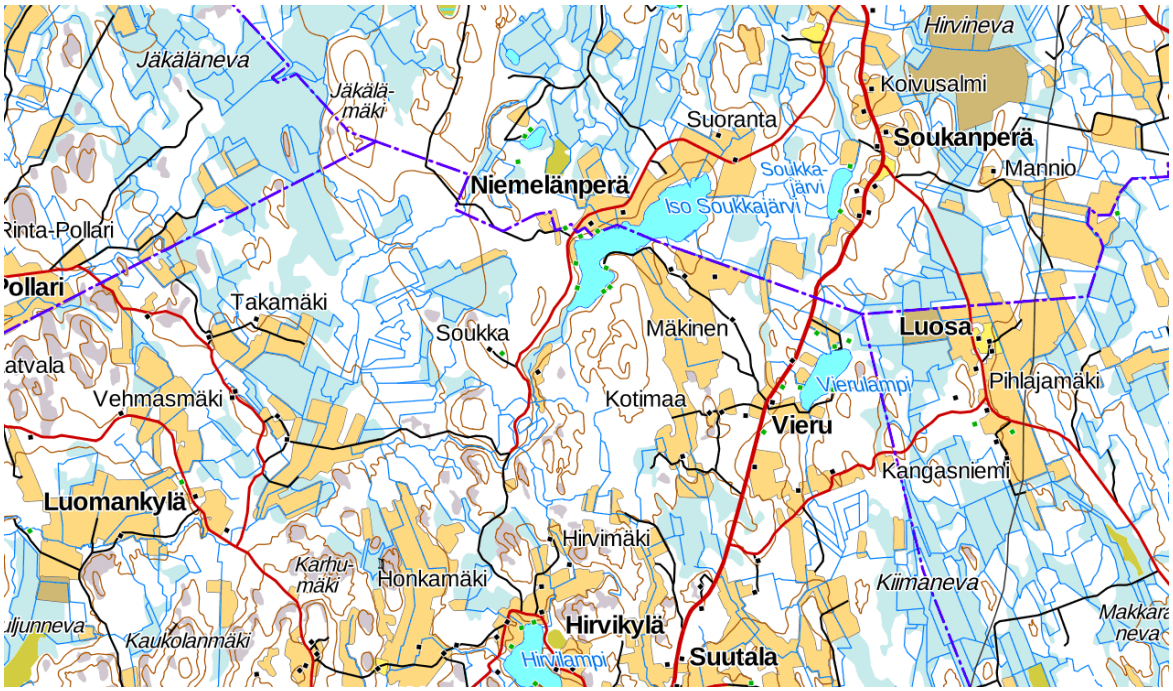

Iso-Soukkajärvi on Alajärven kaupungin ja Alavuden kaupungin rajalla sijaitseva matala humusjärvi, jonka kokonaispinta-ala on n. 40 ha, josta n. 27 ha on umpeenkasvanutta luhtaa ja avovettä on n. 13 ha, joka on Alavuden kaupungin alueella. Luhta-alueesta n. 5 ha on Alavuden kaupungin alueella. Pohjoisosan luhta on sara- ja ruoholuhtaa sekä osittain korteluhtaa. Järven eteläpäässä Soukkapuron luusuassa on saraluhtaa ja pajuluhtaa.

10.7.1 Linnusto ja muu lajisto

Iso-Soukkajärven pesimälinnusto

Laji	Parimäärä	EU:n lintudirektiivi	IUNC-luokka
Sinisorsa	4		
Telkkä	2		
Laulujoutsen	1		
Haapana	2		VU
Taivaanvuohi	1		VU
Kuovi	2		
Pajusirkku	1		VU
Ruokokerttunen	2		
Kurki	1	X	

Lintujen muuttoaikaan Iso-Soukkajärven laajalla luhdalla havaittiin valkovikloja, mustavikloja, liroja ja suokukkoja. Vesialueella havaittiin muuttavia tukkasotkia ja uiveloita.

Sudenkorentokartoituksessa havaittiin siniukonkorentoja, ruskoukonkorentoja, pikkulampikorentoja ja vaskikorentoja.

10.7.2 Huomioitavaa

Iso-Soukkajärven pesimälinnuston haapana, taivaanvuohi ja pajusirkku on IUCN:n 2015 uhanalaisuusluokituksessa luokiteltu vaarantuneiksi (VU) lajeiksi. Kurki on EU:n lintudirektiivin liitteen I laji.

Iso Soukkajärven laaja luhta-alue

10.8 KAAKKOLAMPI

0,3 ha

N:6958370 E:24495085 ETRS-GK24

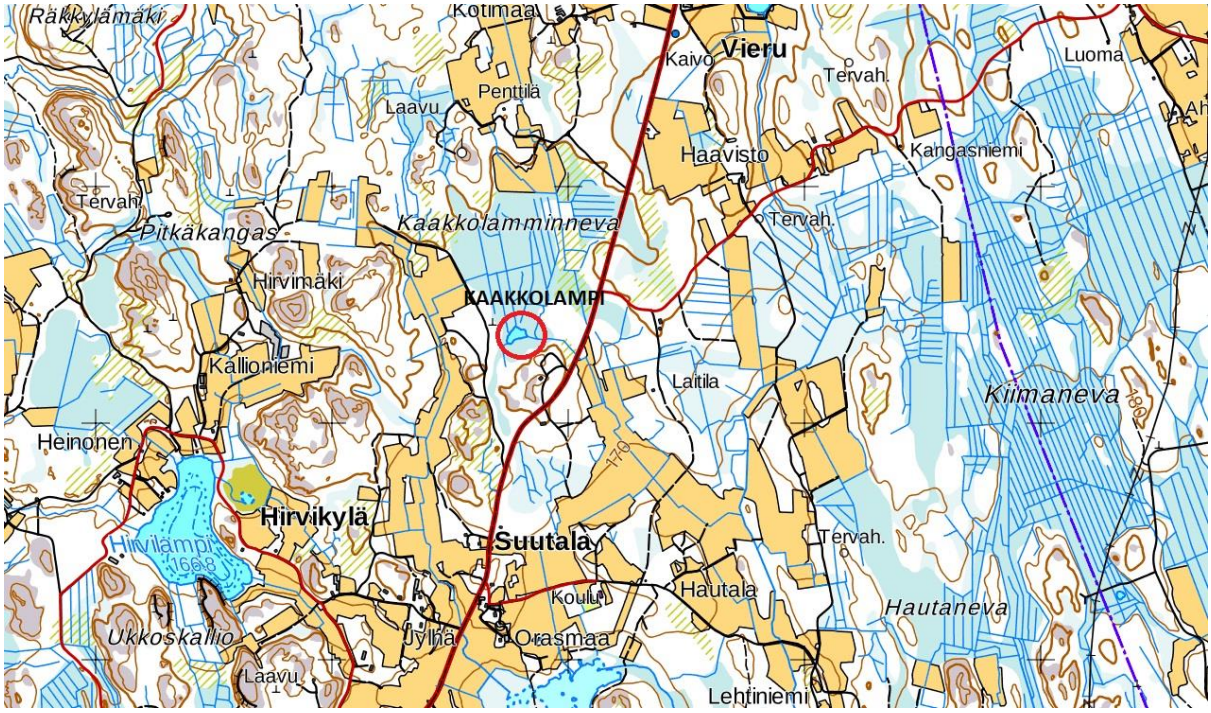

Kaakkolampi on pieni humuspitoinen karu suolampi, jossa vesikasvillisuus on vähäistä. Lammen rannat ovat pääasiassa isovarpurämettä, varputurvekangasta ja tupasvillarämettä. Lammen rannassa on kapea saravyöhyke.

10.8.1 Linnusto ja muu lajisto

Kaakkolammella ei ole pesimälinnustoa. Muuttoaikaan lammella havaittiin koirashaapana ja kurki. Sudenkorentokartoituksessa lammella havaittiin siniukonkorentoja, ruskoukonkorentoja ja pikkulampikorentoja.

10.8.2 Huomioitavaa

Kaakkolampi on metsälain 10§ tarkoittama luonnontilainen pienvesi, jonka välittömän lähiympäristön ominaispiirteet on metsätalouden toiminnassa säilytettävä.

10.9 KAARILAMPI

8 ha

N:6952208 E:24488589 ETRS-GK24

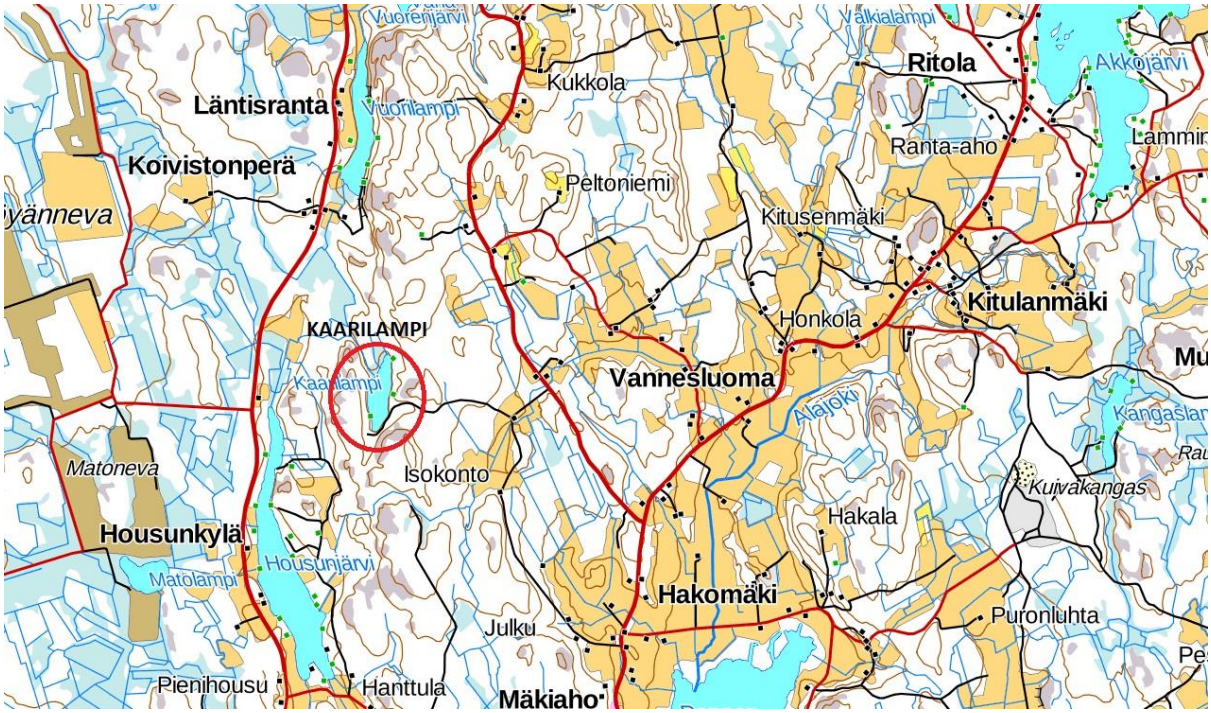

Kaarilampi on matalarantainen karu humusjärvi, jonka rannat ovat pääosin puolukkatyypin ja mustikkatyypin kangasmetsiä. Järven luoteiskulman rannat ovat isovarpurämettä ja varputurvekangasta. Vesikasvillisuus karussa järvessä on vähäistä, ainoastaan etelä- ja länsiosan matalimmissa kohdissa on ulpukkaa ja lummetta. Kapea saravyöhyke reunustaa rantoja.

10.9.1 Linnusto ja muu lajisto

Kaarilammen pesimälinnusto

Laji	Parimäärä	EU:n lintudirektiivi	IUNC 2015 luokka
Sinisorsa	1		
Telkkä	1		
Kuikka	1	X	

Sudenkorentokartoituksessa järven eteläpäässä havaittiin lummelampikorento, joka on EU:n luontodirektiivin liitteen IV laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Järven eteläpään kelluslehtinen kasvusto on lummelampikorennolle tärkeä elinympäristö.

10.9.2 Huomioitavaa

Kaarilammella pesivä kuikka on EU:n lintudirektiivin liitteen I laji. Järven eteläpäässä havaittiin lummelampikorento, joka on EU: luontodirektiivin liitteen IV laji.

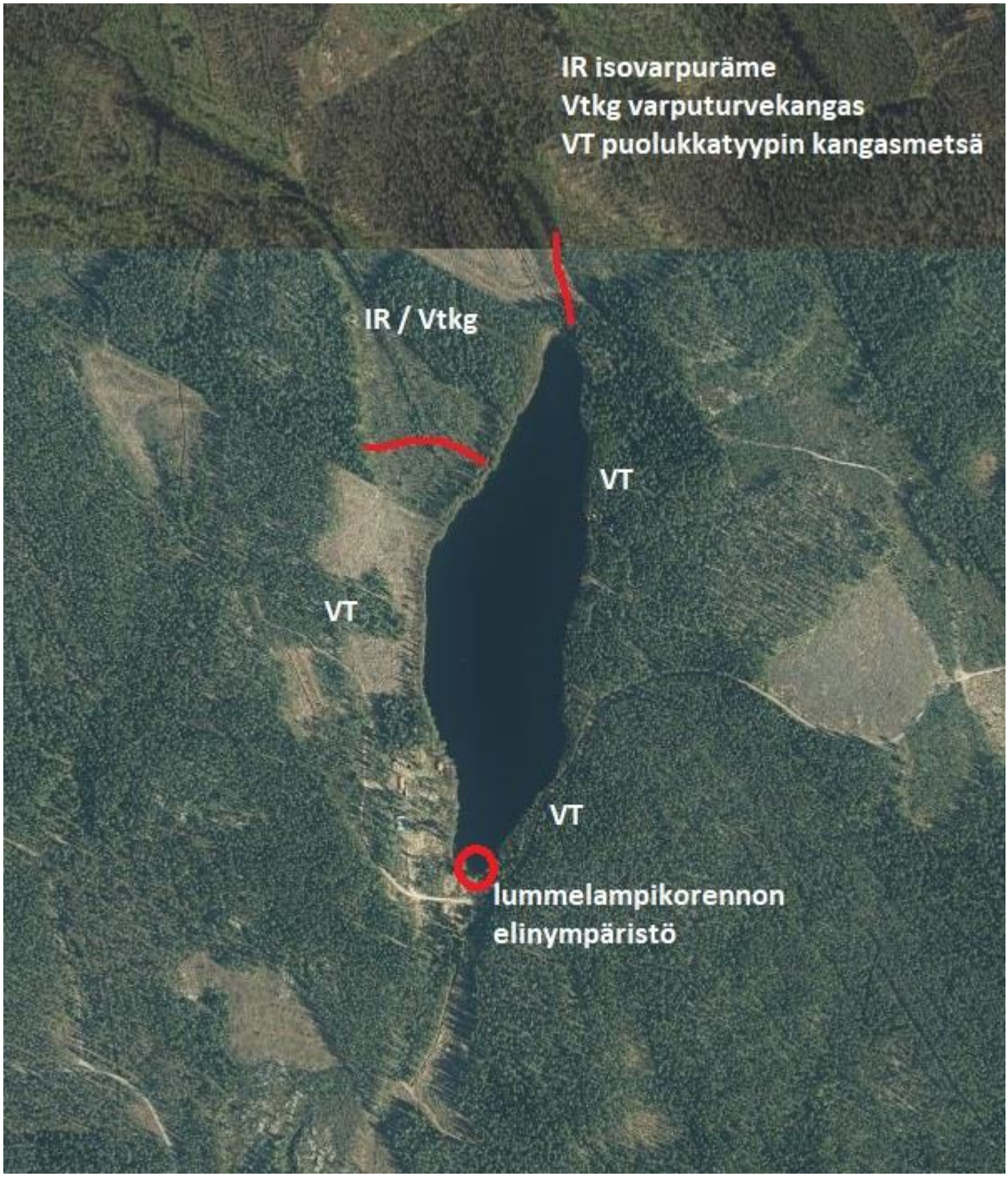

Kaarilampi kuviot

10.10 KANGASLAMPI

8 ha

N:6952337 E:24494787 ETRS-GK24

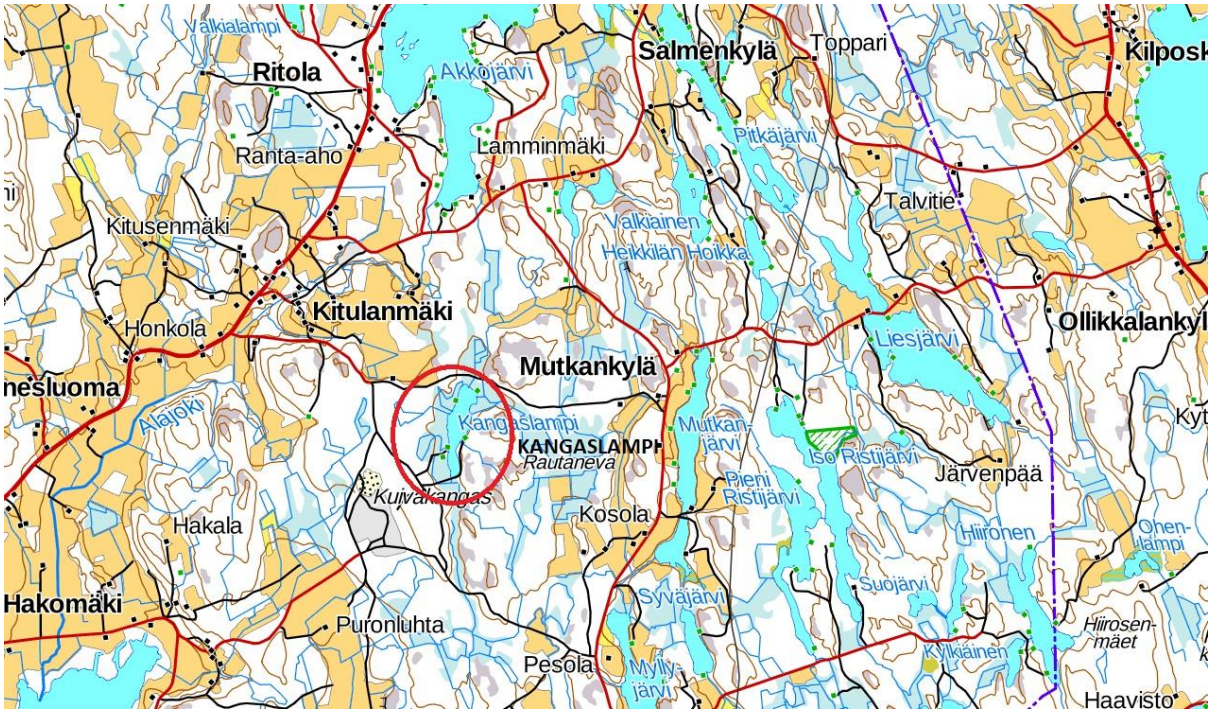

Kangaslampi on Kuivankankaan pohjavesialueella sijaitseva suorantainen karu humusjärvi. Kangaslammen eteläranta on tupasvillarämettä ja pohjoisranta on isovarpurämettä ja varputurvekangasta. Itärannassa on kapea isovarpurämevyöhyke. Rannan turvemaat vaihettuvat järveä ympäröivään puolukkatyypin kangasmetsään. Karun järven vesikasvillisuus on niukkaa, hiukan ulpukkaa ja lumetta.

10.10.1 Linnusto ja muu lajisto

Kangaslammen pesimälinnusto

Laji	parimäärä	EU:n lintudirektiivi	IUCN 2015 luokka
Haapana	1		VU
Telkkä	1		
Kalalokki	1		

Sudenkorentokartoituksessa havaittiin siniukonkorentoja, ruskoukonkorentoja ja välkekorentoja

10.10.2 Huomioitavaa

Kangaslammella pesivä haapana on IUCN:n 2015 uhanalaisuusluokituksessa luokiteltu vaarantuneeksi (VU) lajiksi. Kangaslampi sijaitsee Kuivankankaan pohjavesialueella.

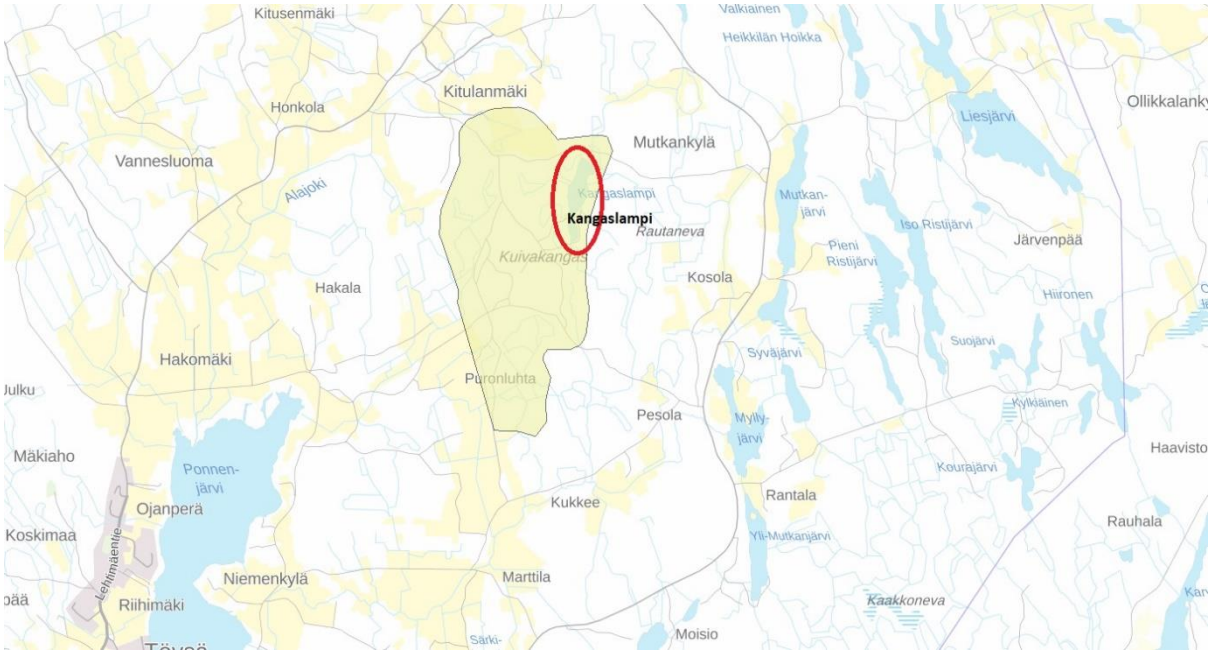

Kuivankankaan pohjavesialue

10.11 KIRVESLAMPI

0,8 ha

N:6956654 E:24492447 ETRS-GK24

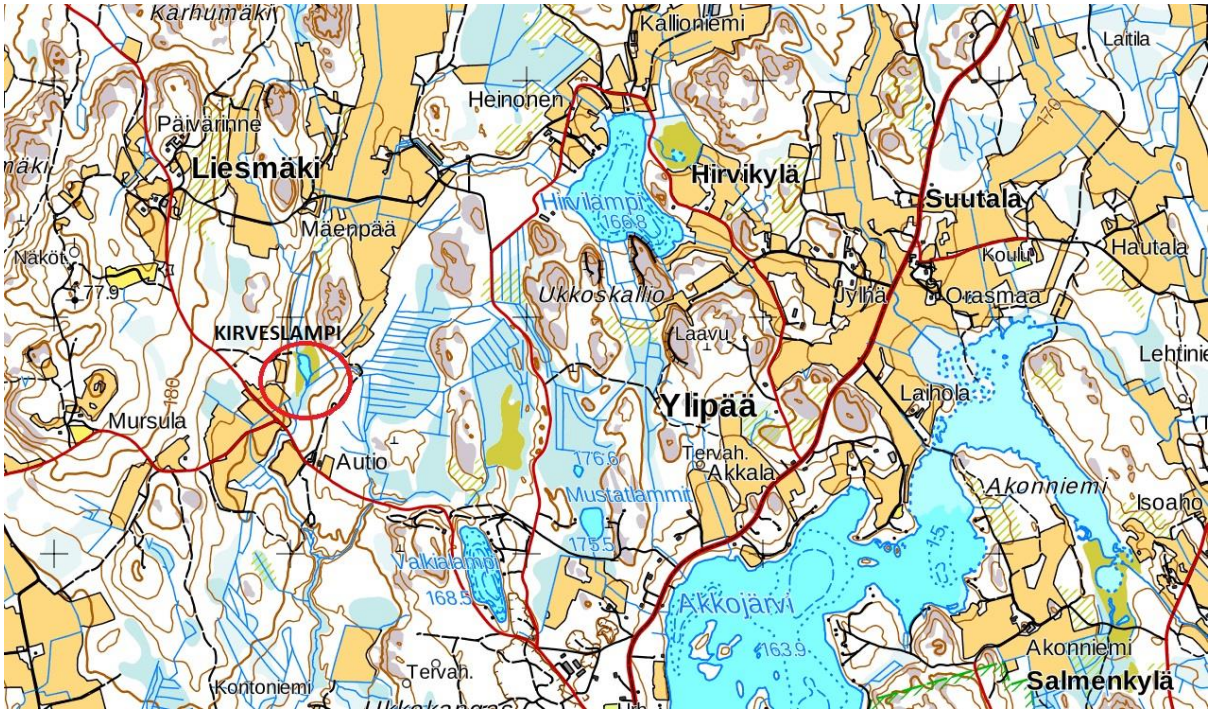

Kirveslampi on matala humuspitoinen metsälampi. Lammen rannat ovat pääosin sara- ja ruoholuhtaa joka vaihettuu ympäröiviin puolukkatyypin ja mustikkatyypin kangasmetsiin. Rantakasveina raatetta, myrkkykeisoa ja suoputkea. Luhdan kasveina rämerahkasammalta, pullosaraa, kurjenjalkaa ja maariankämmekkää. Lammen vesikasveina on lummetta, ulpukkaa, ratamosarpiota ja pikkupalpakkoa. Kelluslehtinen kasvusto peittää lammen lähes kokonaan. Lammella olevan vapaa-ajanasunnon rantaa on syvennetty ruoppaamalla.

10.11.1 Linnusto ja muu lajisto

Pesimälinnustona telkkäpari. Sudenkorennoista havaittiin siniukonkorentoa ja ruskoukonkorentoa.

10.11.2 Huomioitavaa

Kirveslammella ei havaittu huomioitavia lajeja tai luontotyyppejä.

Kirveslammen kuviot

10.12 LIKOLAMPI

0,1 ha

N:6955214 E:24493523 ETRS-GK24

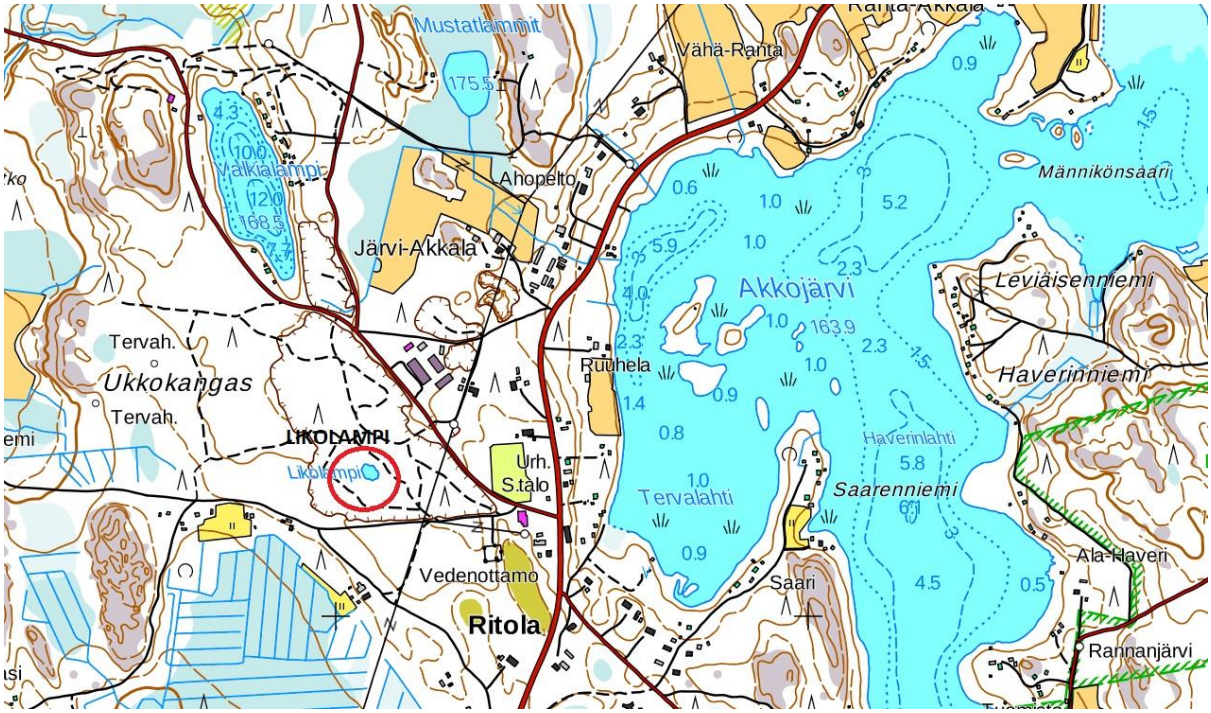

Likolampi on Ritolan pohjavesialueella oleva suoreunainen harjulampi. Lammen vesi on kirkasta ja vesikasvillisuutta on vähän. Lammen ympärillä on vanha soranottoalue, joka on muokannut lammen ympäristöä merkittävästi. Lampi halkaisijaltaan vain n. 25 m, mutta lampi on n. 6 m syvyinen. Ennen ympäristön soranottoa lampea ympäröivä maasto on ollut huomattavasti korkeammalla, joten syvä Likolampi on todennäköisesti ollut suppalampi.

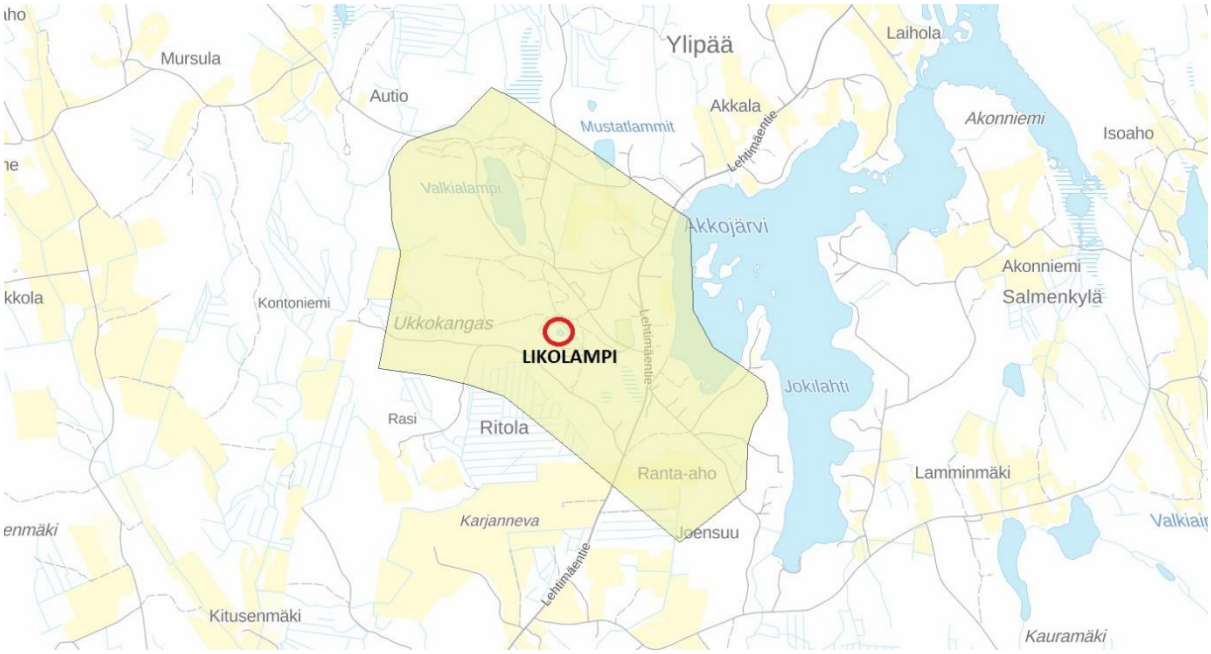

Ritolan pohjavesialue

10.12.1 Linnusto ja muu lajisto

Likolammella ei havaittu linnustoa eikä muuta huomioitavaa lajistoa.

10.12.2 Huomioitavaa

Harjulammet on luokiteltu silmälläpidettäviksi (NT) luontotyypiksi. Likolampi on pohjavesialueella, joka on maankäytössä huomioitava.

10.13 LÖYÄNJÄRVI (OSA)

N:6960224 E:24488212 ETRS-GK24

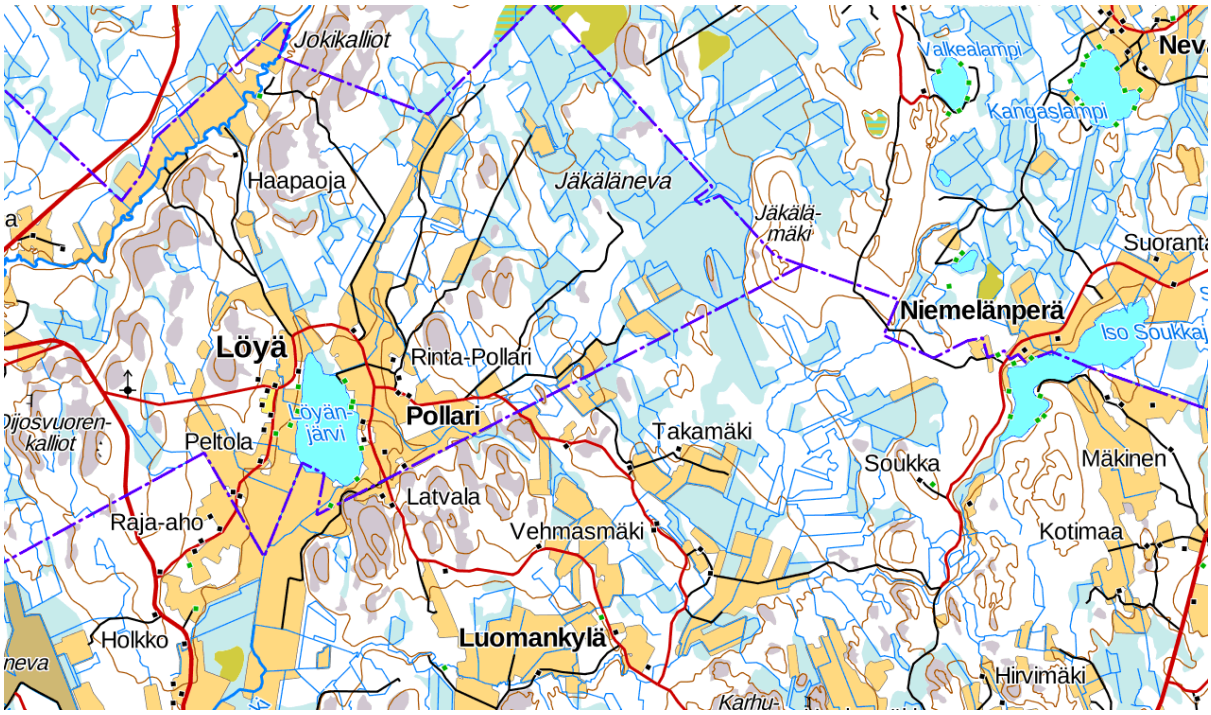

Löyänjärvi on matala humusjärvi, jonka eteläranta rajoittuu n. 230 m kaistaleella Alavuden kaupungin alueeseen. Tämä rantakaistale on kokonaisuudessaan 1980-luvulla rakennettua

patopengertä, joka erottaa järven sen eteläpuolella olevasta peltoalueesta. Patopenkereelle on istutettu mm. terijoensalavaa ja pajuangervoa.

10.13.1 Linnusto ja muu lajisto

Löyänjärven eteläpäässä havaittu pesimälinnusto

Laji	Parimäärä	EU:n lintudirektiivi	IUCN 2015 luokka
Haapana	1		VU
Tavi	6		
Telkkä	2		
Sinisorsa	1		
Rantasipi	1		
Ruokokerttunen	1		
Pajusirkku	1		VU

Sudenkorentokartoituksessa havaittiin siniukonkorentoja, ruskoukonkorentoja ja kiiltokorentoja.

10.13.2 Huomioitavaa

Löyänjärven pesimälinnuston haapana ja pajusirkku on IUCN:n 2015 uhanalaisuusluokituksessa luokiteltu vaarantuneiksi (VU) lajeiksi.

Löyänjärven etelärannan pato

Etelärannan patopengertä

10.14 MATOLAMPI (OSA)

4 ha

N:6950622 E:24486695 ETRS-GK24

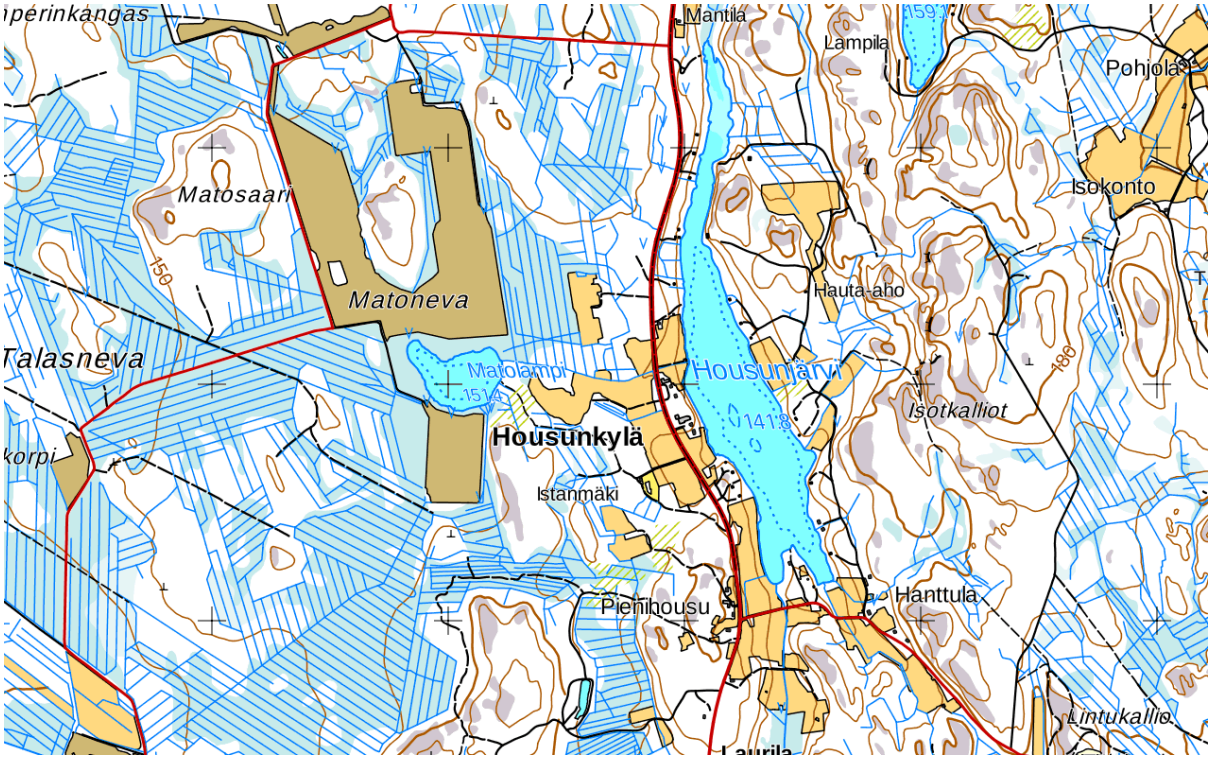

Matolampi on karu humuspitoinen suolampi Alavuden Housunkylässä Matonevan turvetuotantoalueen välittömässä läheisyydessä. Vaikka Matolampea erottaa vain kapea varputurvekangasvyöhyke viereisestä turvetuotantoalueesta, on Matolammelle jäänyt erämaalammen luonne. Matonevan turvetuotantoalueen kuivatusvedet ovat erillään Matolammesta, joten lampi on karu vähäravinteinen humuslampi, jossa vesikasvillisuus on niukkaa. Ranta-alue on varputurvekangasta ja lammen rannassa on kapea sara-rahkasammalvyöhyke.

Turvetuotantoalueen ja lammen välinen varputurvekangasvyöhyke

10.14.1 Linnusto ja muu lajisto

Pesimälinnustona Matolammella havaittiin telkkäpari, kalalokki 2 paria ja kurki.

Laji	Parimäärä	EU:n lintudirektiivi	IUNC-luokka
Telkkä	1		
Kalalokki	2		
Kurki	1	X	

Muuttoaikana lammella oli laulujoutsenpari. Sudenkorentokartoituksessa havaittiin pikkulampikorento.

10.14.2 Huomioitavaa.

Matolammen ranta-alueella pesivä kurki on EU:n lintudirektiivin liitteen I laji.

Vtkg
Vtkg varputurvekangas
Vtkg
Vtkg
Vtkg

10.15 MUSTATLAMMIT

1,4 ha

N:6956093 E:24493672 ETRS-GK24

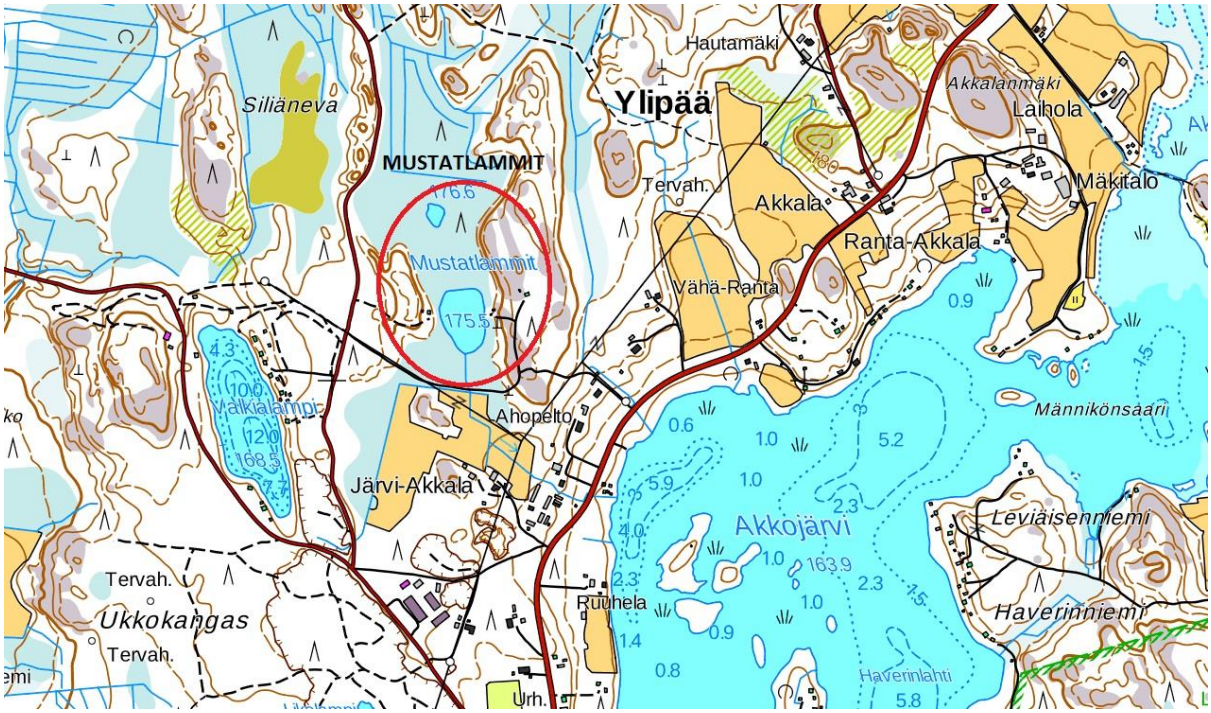

Isompi Mustalampi

Pienempi Mustalampi

Mustatlammit muodostuvat kahdesta eri lammesta. Suurempi lampi on karu humuspitoinen suo-/ metsälampi, jossa vesikasvillisuus on vähäistä. Lammen eteläranta on isovarpurämettä ja pohjoisranta rajoittuu luonnontilaiseen keidasrämeeseen. Lammen keskivaiheilla rannat ovat puolukkatyypin kangasmetsää. Lammen rannassa on kapea rämerahkasammal- saravyöhyke. Isompi lampi on osittain pohjavesialueella.

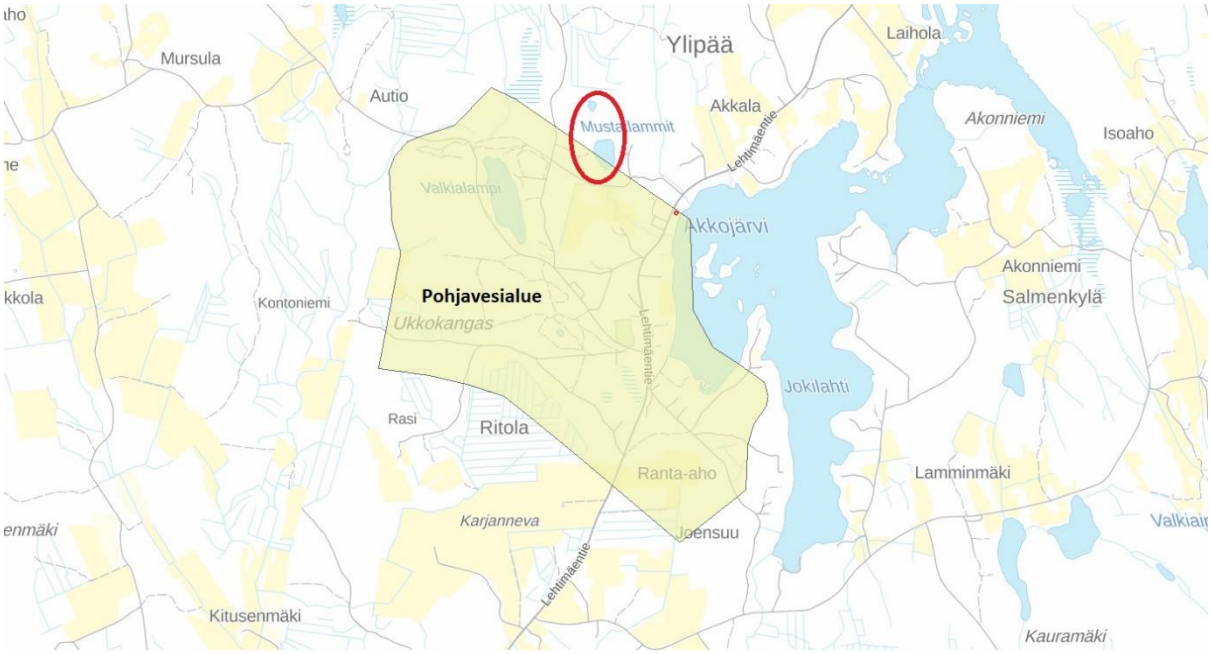

Pienempi lampi sijaitsee keskellä luonnontilaista tai luonnontilaisen kaltaista keidasrämettä. Lammen pinta on rämettä ympäröivän metsänreunan yläpuolella, joten ravinteisia vesiä ei pääse valumaan lampeen ja tästä johtuen lampi on hyvin karu vähäravinteinen suolampi.

10.15.1 Linnusto ja muu lajisto

Pienemmän lammen alueella havaittiin liro, joka on EU:n lintudirektiivin liitteen I laji, alueellisesti uhanalainen (RT) ja valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) laji. Isommalla lammella havaittiin laulujoutsenpari, mutta pesintää ei havaittu. Sudenkorennoista havaittiin ruskoukonkorentoja ja kiiltokorentoja.

10.15.2 Huomioitavaa

Pienemmän lammen ympärillä oleva suo on keidasrämettä, jonka luonnontilaisuusluokka on 4 (asteikko 0-5). Tämän luonnontilaisuusluokan suo on jätettävä turvetuotannon ja muun luontoarvoja heikentävän toiminnan ulkopuolelle. Pienemmän lammen ympäristö on liron pesintäaluetta. Liro on EU:n lintudirektiivin liitteen I laji, jonka lisääntymis- ja levähdysalueiden heikentäminen ja hävittäminen on kielletty. Liro on myös alueellisesti (alue 3a) uhanalainen laji.

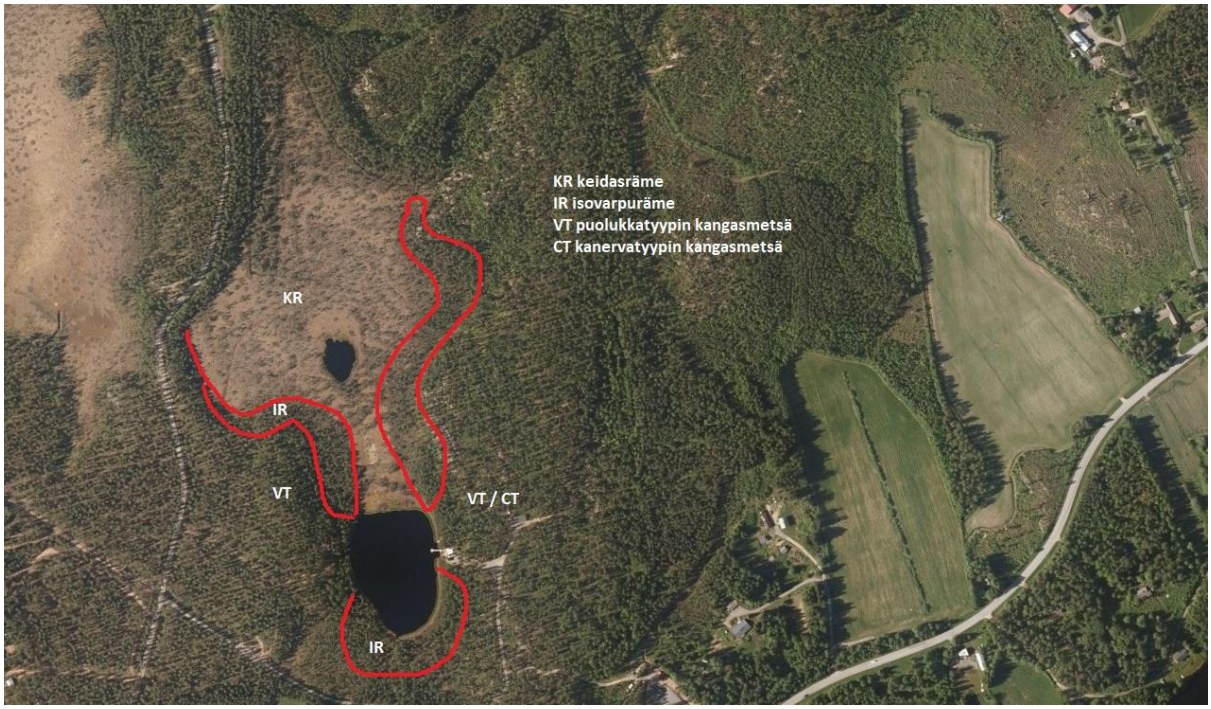

Mustatlammit kuviot

10.16 MÄENNIEMENLAMPI

6 ha

N:6947712 E:24492117 ETRS-GK24

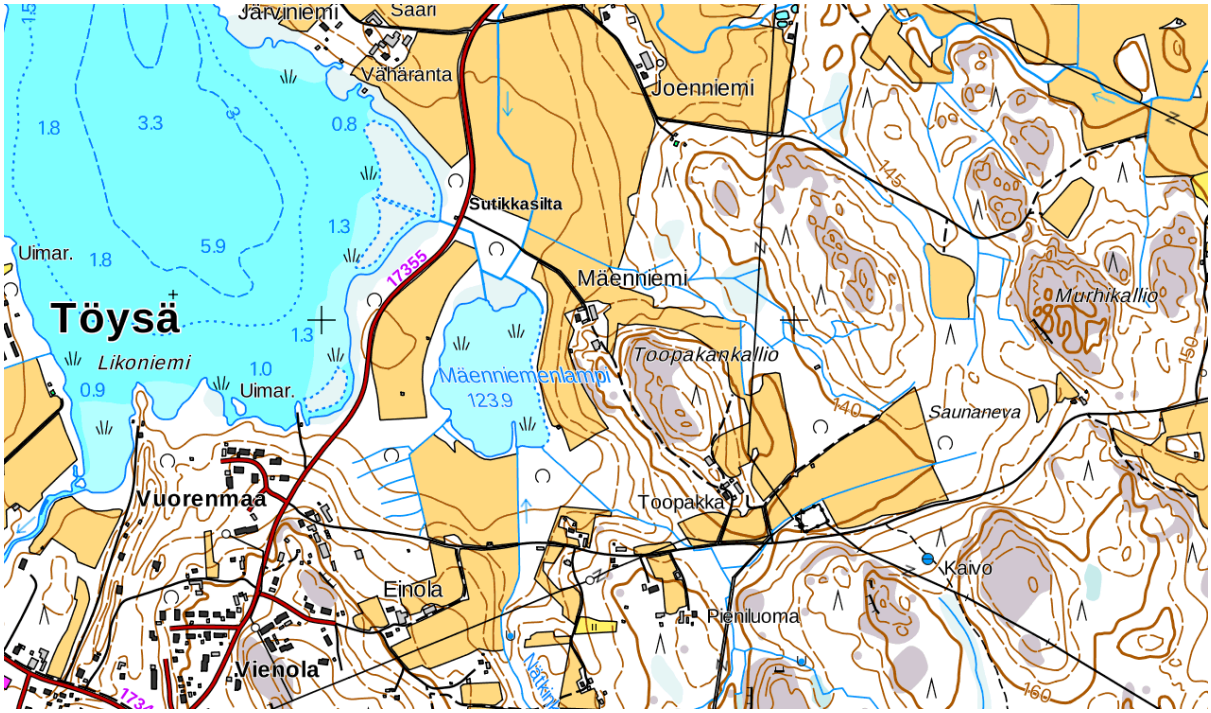

Mäenniemenlampi on peltojen ympäröimä umpeenkasvanut matala humusjärvi. Lampi on lähes kokonaan sara- ruoholuhtaa ja pajuluhtaa, ainoastaan kapeita kaivettuja avovesiväyliä on lammen reunoilla. Lammen vesi on runsasravinteista, koska n. 25 km² kokoisen valuma-alueen vedet kulkevat pohjoisesta Pahajokea ja etelästä Nätkinkorvenpuroa pitkin Mäenniemenlampeen, joka on käytännössä ravinteiden ja kiintoaineksen valuma-allas ennen veden kulkeutumista Sutikkasillan uoman kautta viereiseen Ponnenjärveen.

10.16.1 Linnusto ja muu lajisto

Mäenniemenlammen pesimälinnusto

Laji	Parimäärä	EU:n lintudirektiivi	IUCN 2015 luokka
Sinisorsa	1		
Telkkä	1		
Laulujoutsen	1		
Ruokokerttunen	3		
Pajusirkku	1		VU
Kurki	1	X	

Sudenkorentokartoituksessa havaittiin siniukonkorentoja, pikkulampikorentoja, ruskoukonkorentoja ja kiiltokorentoja.

10.16.2 Huomoitavaa

Mäenniemenlammen pesimälinnuston pajusirkku on IUCN:n 2015 uhanalaisuusluokituksessa luokiteltu vaarantuneeksi (VU) lajiksi. Kurki on EU:n lintudirektiivi liitteen I laji.

10.17 PIENI KANGASLAMPI

0,2 ha

N:6951495 E:24494807

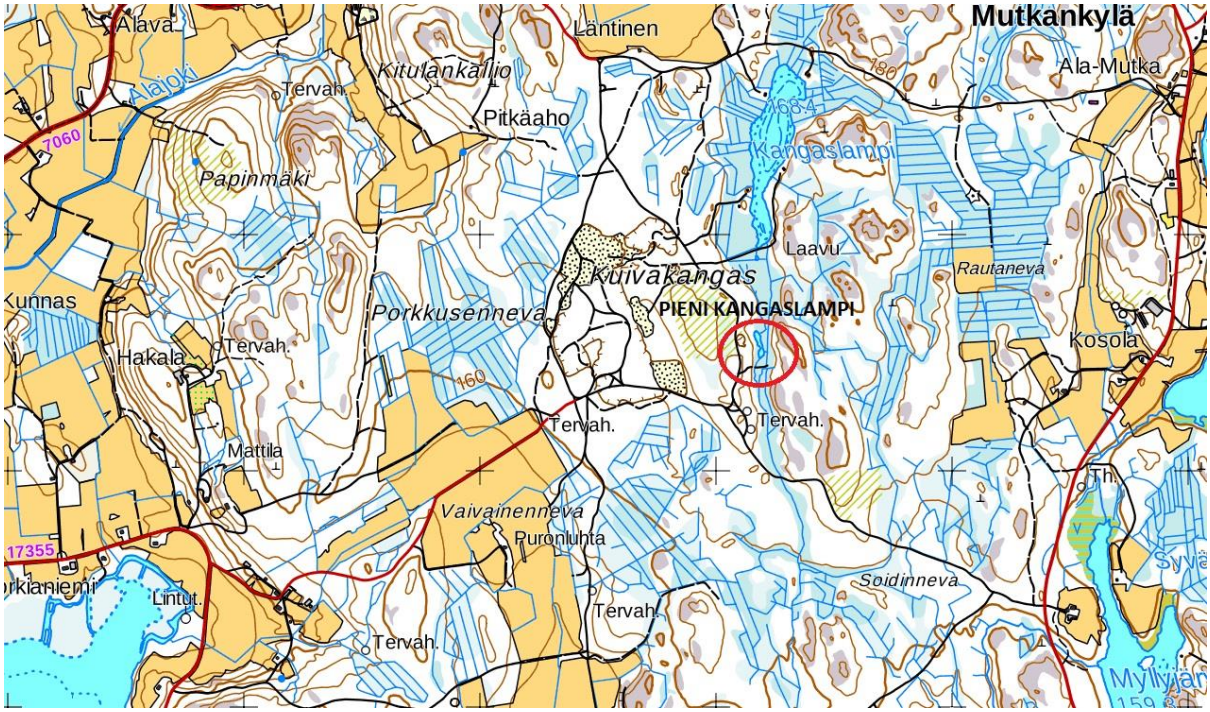

Pieni Kangaslampi on Kuivakankaan pohjavesialueella oleva lähes umpeenkasvanut metsälampi. Lammen keskellä on vain n. 2 m leveä uoma joka on osittain kuljurahkasammalen peittämää. Vesikasvina vesikuusi ja rannan kasvillisuus saranevan lajeja.

10.17.1 Linnusto ja muu lajisto

Muuttoaikana lammella havaittiin koirashaapana ja laulujoutsen. Pesimälinnustoa lammella ei ole. Sudenkorentoja lammella havaittiin runsaasti. Lammen sudenkorentolajistoa ovat siniukonkorento, ruskoukonkorento, pikkulampikorento ja vaskikorento

10.17.2 Huomioitavaa

Pieni Kangaslampi on metsälain 10§ tarkoittama luonnontilainen pienvesi, joka on metsätalouden toiminnassa huomioitava. Lampi on myös Kuivankankaan pohjavesialueella.

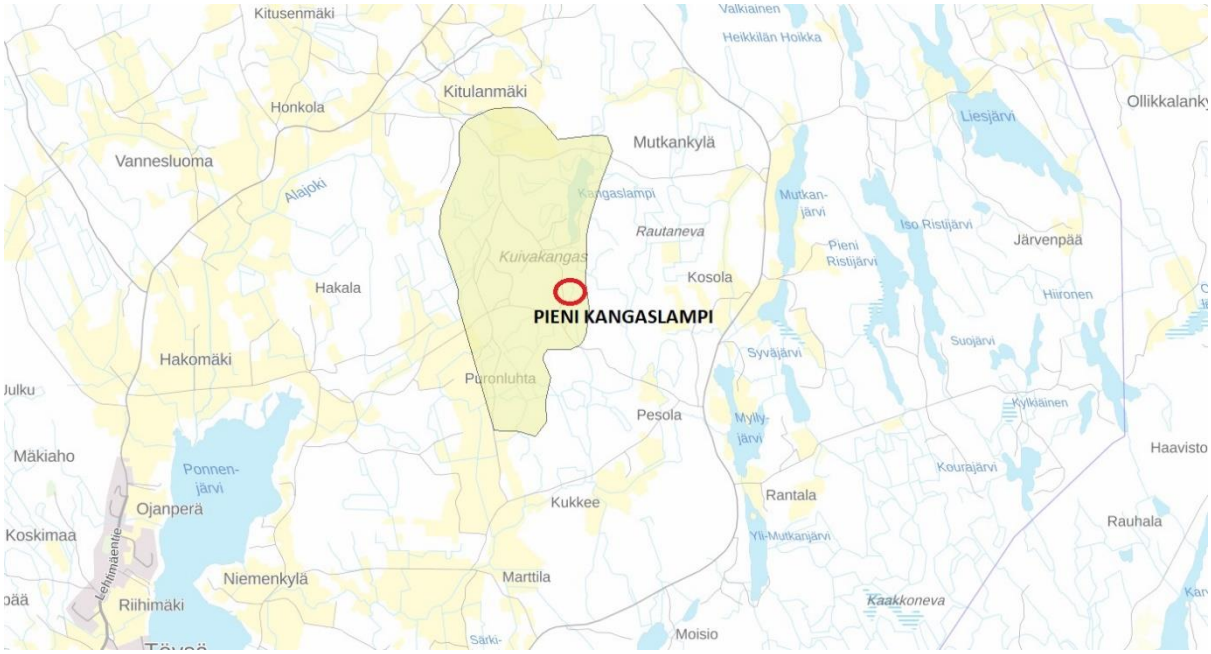

Kuivakankaan pohjavesialue

10.18 PONNENJÄRVI

230 ha

N:6948820 E:24491375 ETRS-GK24

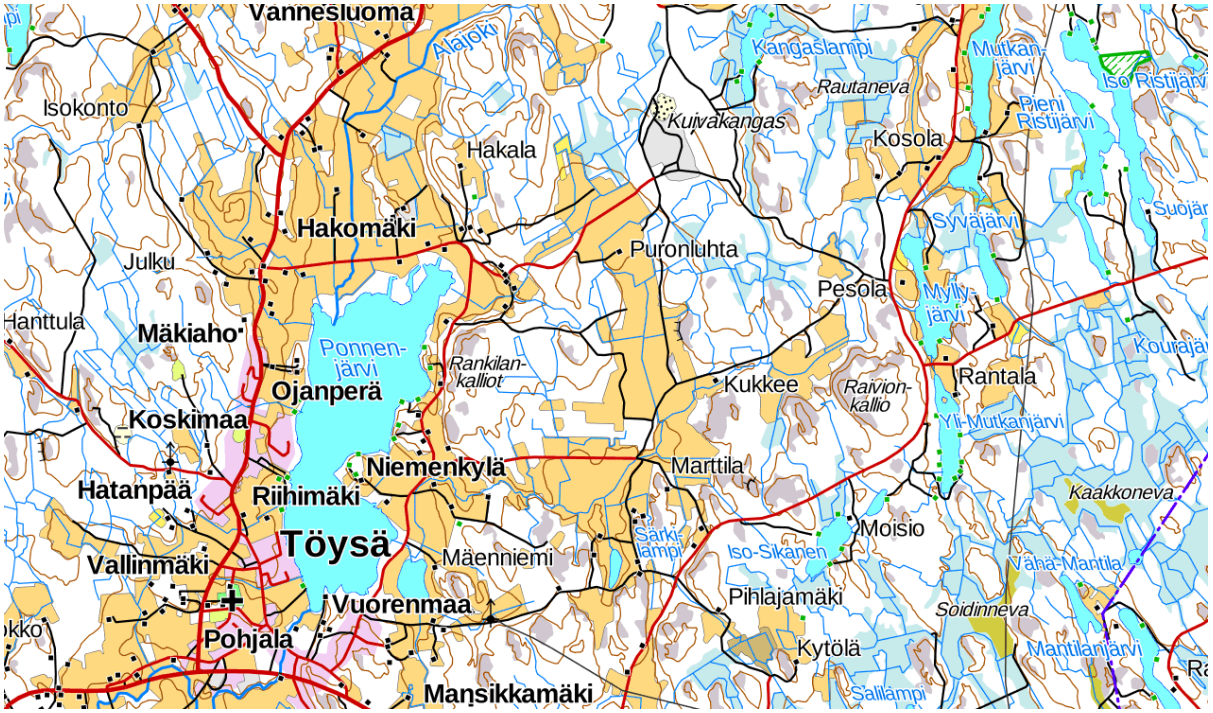

Ponnenjärvi on peltoalueiden ympäröimä humusjärvi, jonka länsirannalla on Töysän kirkonkylän taajaman asutus. Järven valuma-alue on n. 100 km², joka on suurelta osin ojitettua metsämaata ja viljelysmaata, joten ravinne- ja kiintoainekulkeutumat Ponnenjärveen ovat huomattavat. Järven pintaa on laskettu 1950-luvulla 0,5m viljelysmaan lisäämiseksi. Järven kunnostushanke on saanut luvan 2004 ja mittavat kunnostustyöt aloitettiin 2006. Järven rantoja ruopattiin ja niihin kaivettiin vesiväyliä vedenvirtauksen parantamiseksi. Järveen laskevia uomia on ruopattu ja niihin on kaivettu laskeutusaltaita kiintoainekuormituksen vähentämiseksi. Likoniemenlahden luusuan väylää on myös ruopattu. Ponnenjärven pohjoisosassa on n. 25 ha suuruinen umpeenkasvanut luhta, jossa on vain kaivettuja vesiväyliä rannoilla. Luhta-alue on korteluhtaa ja saraluhtaa, joka vaihettuu pajuluhdaksi ennen pohjoisosan peltoaluetta. Luhdan ja järven avoveden rajalla on järvikaislavyöhyke. Likoniemenlahden luusuassa on n. 1 ha suuruinen saraluhta. Ponnenjärven itäosassa Sutikkasillan jokiuoman edustalla on n. 2,5 ha suuruinen korteluhta, jota ympäröi sankka järviruokokasvusto. Järven matalien rantojen vesikasvustona on uistinvitaa, järvikaislaa, järvikortetta, ratamosarpiota, lummetta, ulpukkaa, siimapalpakkoa ja rantapalpakkoa.

Rantoja ympäröi pääosin viljelysmaat ja asutustaajaman asuinrakennusten ja vapaa-ajanasuntojen piha-alueet. Järven itärannan metsäalueet ovat puolukkatyypin ja mustikkatyypin kangasmetsää. Länsirannan metsäalueet ovat lähinnä metsitettyjä peltoja. Etelärannan Likoniemen harju on paikallisesti arvokas maisema-alue.

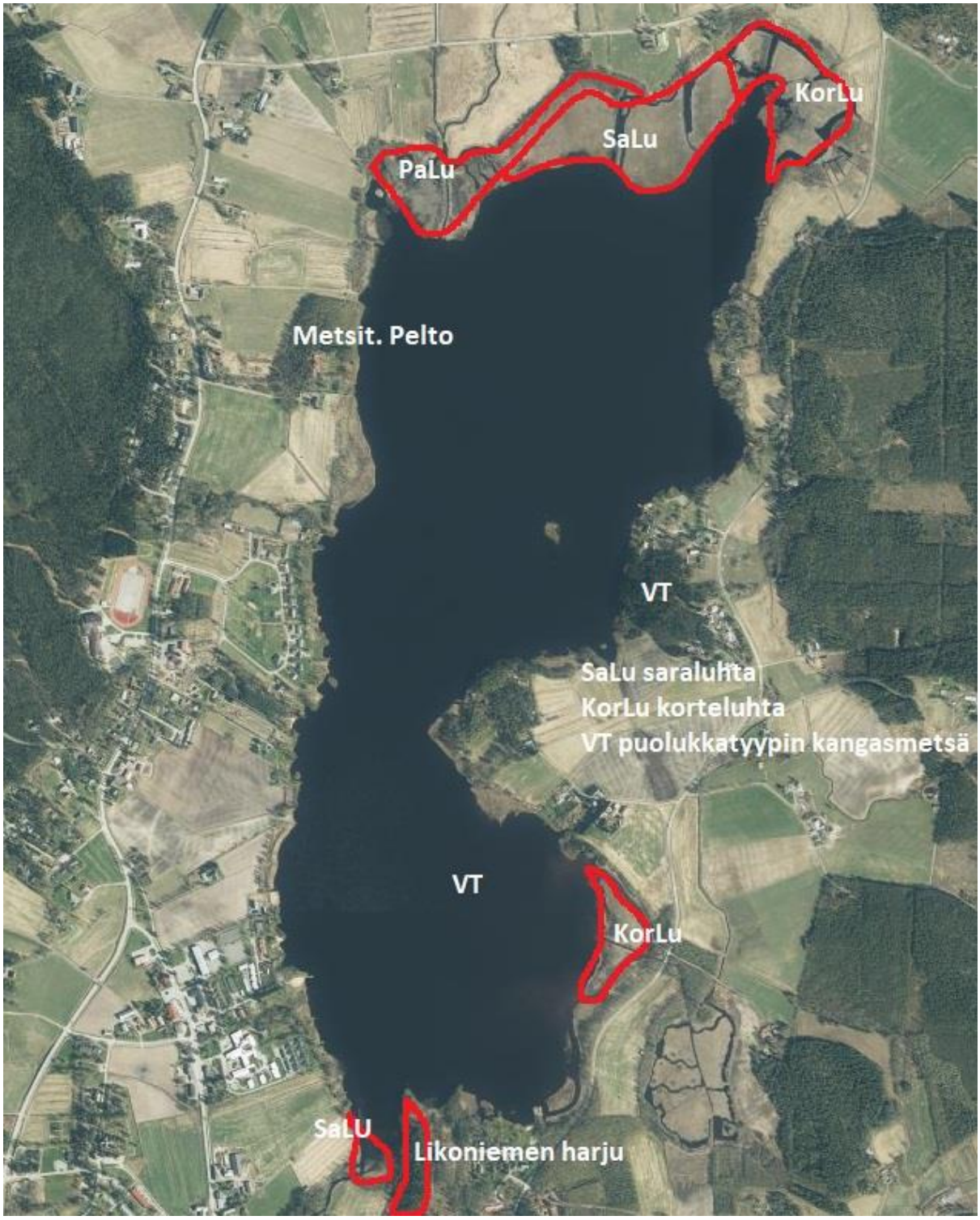

Ponnenjärven kuviot

Pohjoispään korteluhtaa

Sutikkasillan edusta

Likoniemen harjua

10.18.1 Linnusto

Ponnenjärven ruovikot ja rantaluhdat tarjoavat monipuolisen elinympäristön linnuille, joten pesimälinnusto on runsas ja moni uhanalainen lintulaji pesii järvellä. Muuttoaikana järven sula-alueilla levähtää huomattava määrä lintuja ja toukokuun alkupuolella järven ranta-alueilta voi havaita jopa 60 eri lintulajia. Ponnenjärvi on Suomenselän lintutieteellisen yhdistyksen tekemässä MAALI-hankkeen kartoituksessa nimetty maakunnallisesti tärkeäksi lintualueeksi.

Ponnenjärven pesimälinnusto

Laji	Parimäärä	EU:n lintudirektiivi	IUCN 2015 luokka
Sinisorsa	5		
Tavi	10		
Jouhisorsa	3		EN
Lapasorsa	1		
Telkkä	5		
Kuikka	2	X	
Härkälintu	2		
Laulujoutsen	2		
Haapana	6		VU
Naurulokki	2		VU
Kalatiira	5	X	
Selkälokki	1		EN
Taivaanvuohi	1		VU
Valkoviklo	1		
Kuovi	1		NT
Kaulushaikara	2	X	
Ruokokerttunen	29		
Luhtakerttunen	1		
Pajusirkku	7		VU
Kurki	1	X	
Ruskosuohaukka	2	X	

Ruskosuohaukka kuuluu Ponnenjärven pesimälinustoon

10.18.2 Liito-oravakartoitus

Liito-oravakartoituksessa Ponnenjärven Likolahdesta lähtevän Töysänjoen rantametsiköstä löytyi liito-oravareviiri. Joen rannassa olevien suurten kuusien ja haapojen tyvillä havaittiin liito-oravan jätöksiä. Liito-orava on EU:n luontodirektiivin liitteen IV laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty. Jätösten löytöpaikan koordinaatit ovat N 6947338 E 24491167 ETRS-GK24.

Liito-oravan reviiri

10.18.3 Lepakkokartoitus

Lepakkokartoituksessa havaittiin runsaasti saalistavia vesisiippoja Likoniemenlahdelta lähtevän jokiuoman Pennalankosken padolla. Päiväpiiloja tai pesiä ei kartoituksessa etsitty. Lähialueen kolopuut, rakennukset ja rakennelmat tarjoavat päiväpiilon vesisiipalle, mutta päiväpiilon etäisyys saalistusalueelta voi olla myös useita kilometrejä.

Sutikkasillan ympäristössä havaittiin saalistava viiksisiippa / isoviiksisiippa.

Saalistava vesisiippa Pennalankosken padolla

10.18.4 Sudenkorentokartoitus

Sudenkorentokartoituksessa havaittiin Ponnenjärven matalilla luhtarannoilla runsaasti siniukonkorentoja, ruskoukonkorentoja, pikkulampikorentoja ja kiiltokorentoja.

10.18.5 Huomioitavaa

Likoniemenlahden jokiuoman ympäristössä havaittiin liito-oravan reviiri. Liito-orava on EU:n luontodirektiivin liitteen IV laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty.

Likoniemen harju on paikallisesti arvokas maisema-alue, jonka ominaispiirteiden säilyttäminen on tärkeää. Harju on myös elinympäristönä sopiva liito-oravalle, jonka viereinen reviirialue on ahdas.

Ponnenjärvi on arvokas ja arvostettu lintuvesi, jolla pesii useita uhanalaisuusluokituksen ja EU:n lintudirektiivin perusteella huomioitavia lajeja.

10.19 SÄRKILAMPI

1,2 ha

N:6947930 E:24493848 ETRS-GK24

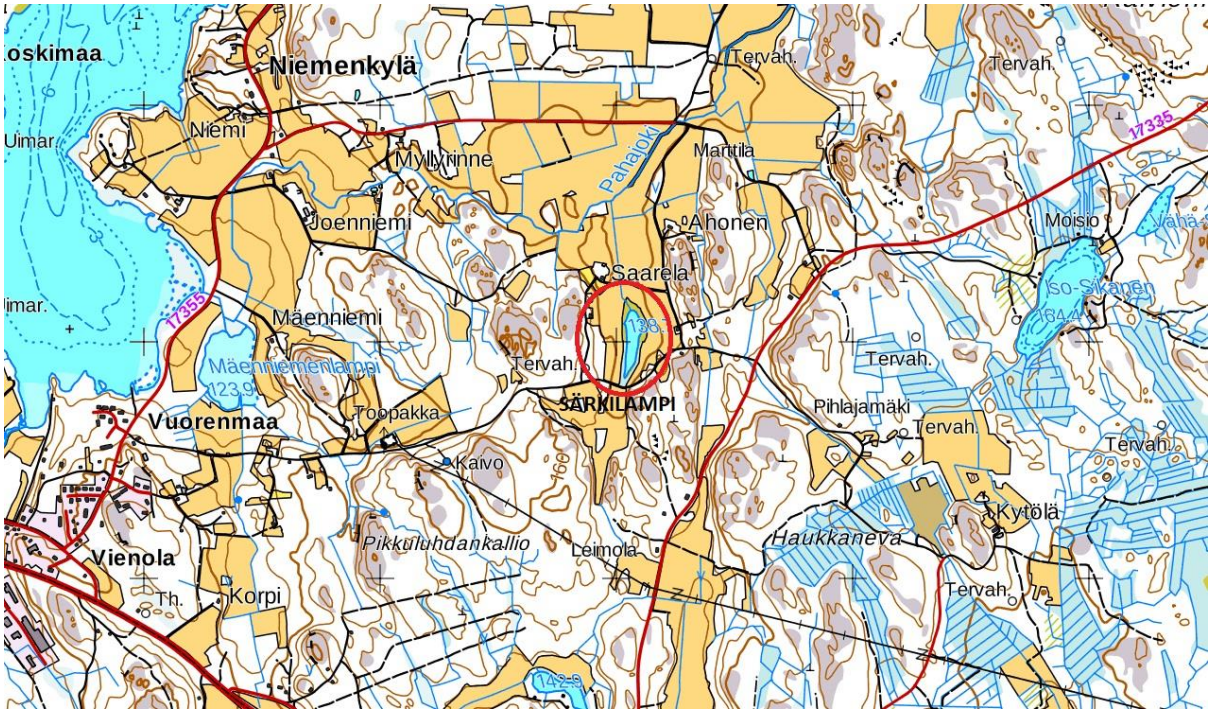

Särkilampi on viljelysmaiden ympäröimä matala humuslampi. Lammen rannat ovat saraluhtaa, jossa kasvaa pullosaraa, jokapaikansaraa, kurjenjalkaa, suoputkea ja vehkaa. Saraluhdan ja peltojen välissä on kapea pajuvyöhyke. Vesikasveina on konnanulpukka / ulpukka-konnanulpukkaristeymä, joka kattaa koko lammen.

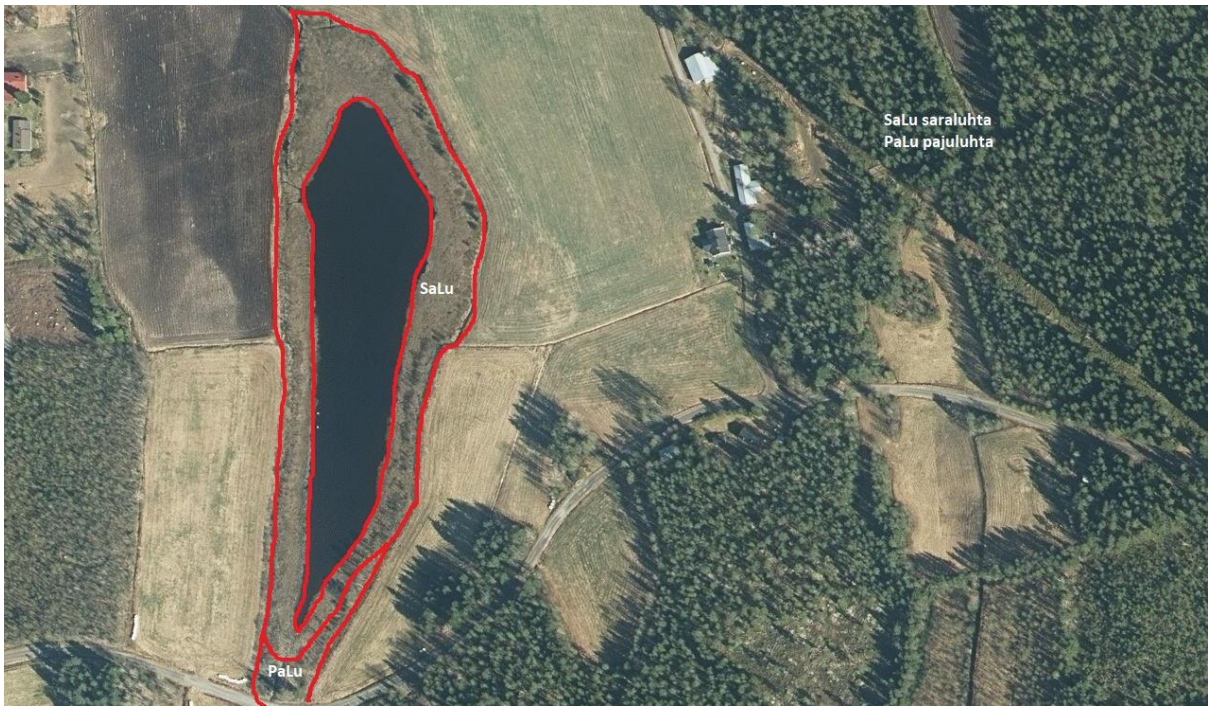

Särkilammen kuviot

Särkilammen ulpukkakasvustoa

10.19.1 Linnusto ja muu lajisto

Särkilammen pesimälinnusto

Laji	Parimäärä	EU:n lintudirektiivi	IUNC-luokka
Sinisorsa	1		
Haapana	2		VU
Laulujoutsen	1		
Ruokokerttunen	2		
Taivaanvuohi	1		VU

Sudenkorentokartoituksessa havaittiin siniukonkorentoja.

10.19.2 Huomioitavaa

Särkilammella havaitut taivaanvuohi ja haapana on luokiteltu IUNC:n 2015 uhanalaisuusluokituksessa vaarantuneiksi (VU) lajeiksi.

10.20 VALKIALAMPI

4,4 ha

N:6955830 E:24492334 ETRS-GK24

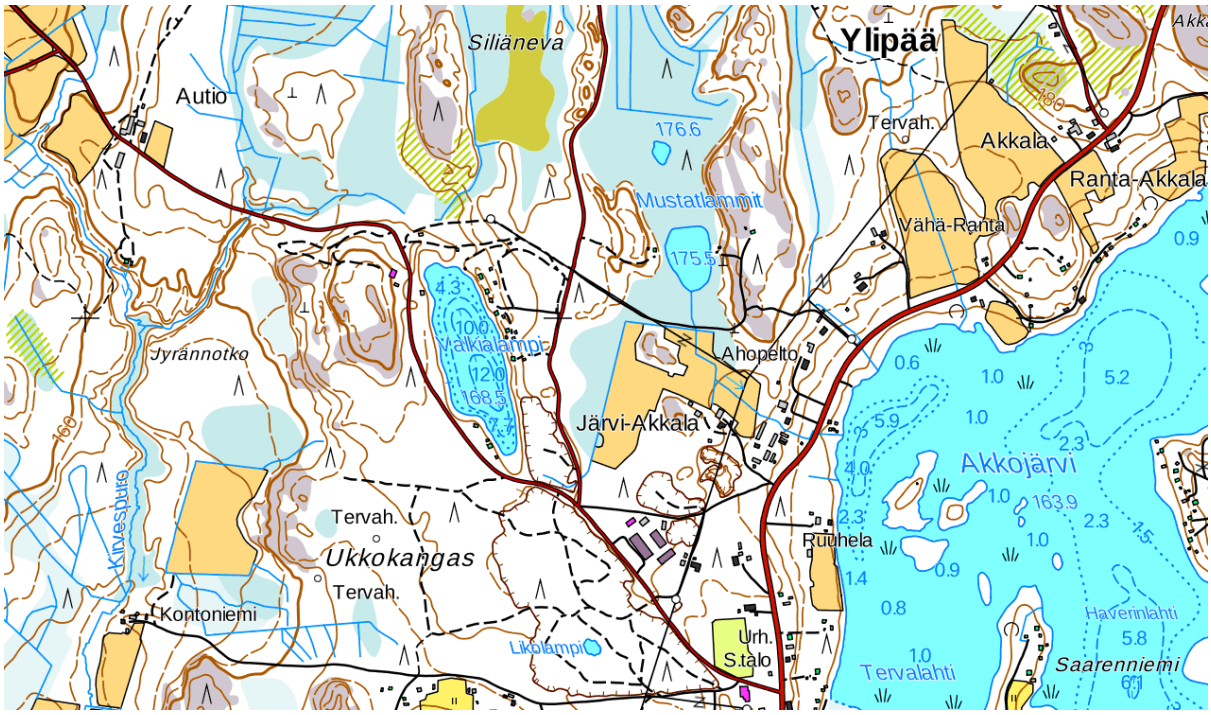

Valkialampi on Ritolan pohjavesialueella sijaitseva harjulampi. Lammen vesi on erittäin kirkasta ja vesikasvina rannassa nuottaruohoa, joka ilmentää kirkasta vähäravinteista vettä. Valkialampi on pohjavesilampi, johon ei laske vesiä ympäristöstä, eikä lammella ole lasku-uomaa. Lampi on todennäköinen suppalampi, joka on syntynyt jääkauden jälkeen, kun mannerjäästä irronneet lohkareet ovat hautautuneet hiekkaharjuun ja jäälohkareiden sulaessa paikalle on syntynyt syvä suppapainanne, jonka pohjavesi on täyttänyt. Lammen rantametsät ovat puolukkatyypin kangasmetsää. Valkialammen rannalla on runsaasti vapaa-ajan asuntoja ja yleinen uimaranta, joten lammella on suuri virkistyskäyttöarvo.

Nuottaruoho Valkialammen rannalla ilmentää kirkasta vähäravinteista vettä

10.20.1 Linnusto ja muu lajisto

Valkialammen karulla rannalla ei ole pesimälinnustoa ja sudenkorentomäärä on pieni, koska useimmat sudenkorentolajit viihtyvän runsaskasvustoisissa elinympäristöissä.

10.20.2 Huomioitavaa

Harjulammet on luokiteltu silmälläpidettäviksi (NT) luontotyypeiksi. Valkialampi on pohjavesialueella ja lammella on huomattava virkistyskäyttöarvo, jotka on huomioitava maankäytössä.

Valkialammen metsätyypit

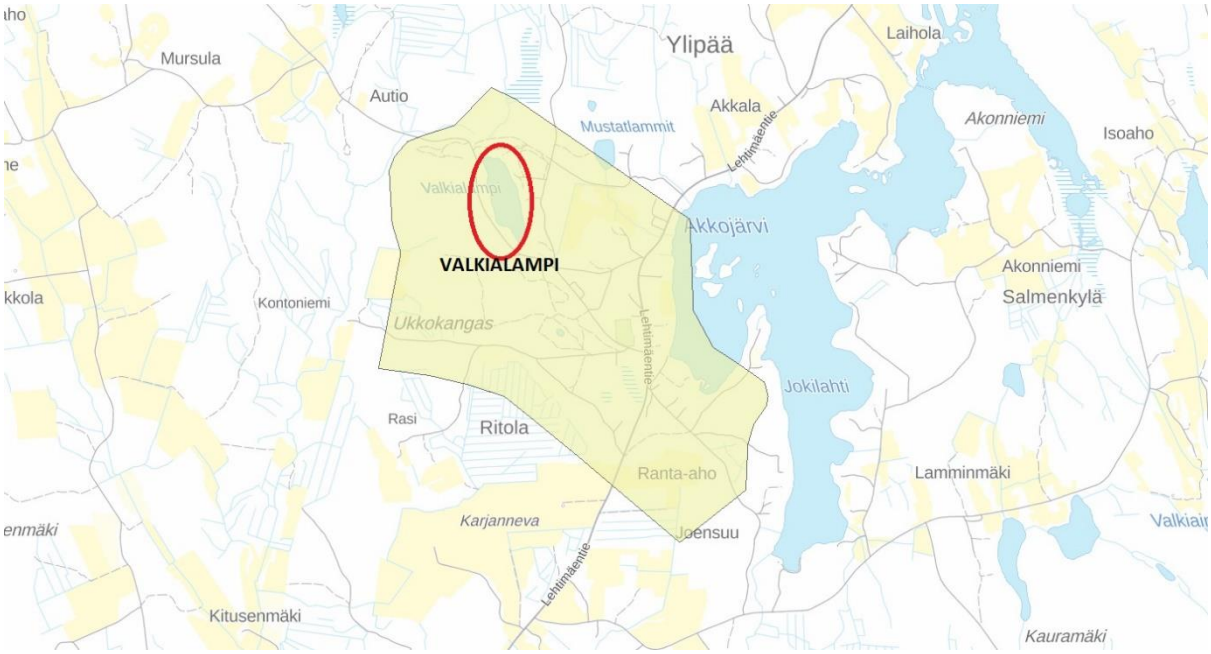

Ritolan pohjavesialue

10.21 VIERULAMPI

12 ha

N:6960052 E:24496151 ETRS-GK24

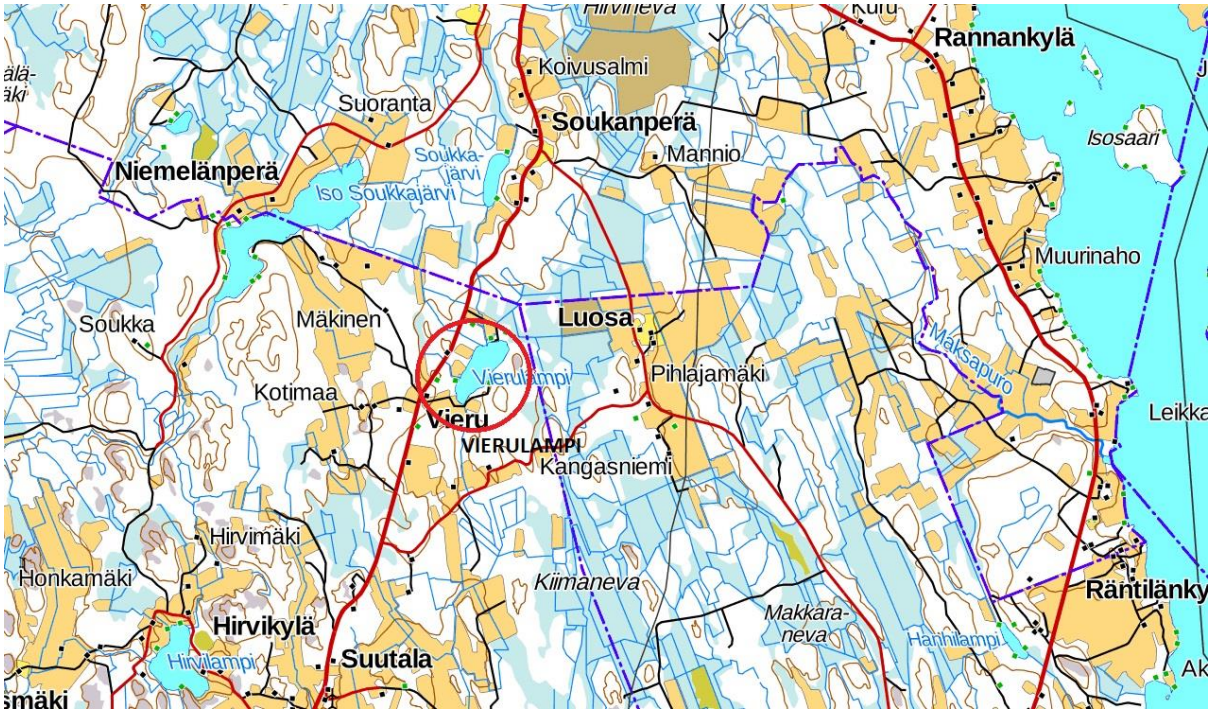

Vierulampi on matala humusjärvi, jonka itäpuoliset rantametsät ovat mustikka- ja puolukkatyypin kangasmetsää. Pohjoisranta on varputurvekangasta ja mustikkaturvekangasta. Länsiranta on pääosin metsittynyttä peltoa. Järven etelärannassa on saraluhtavyöhyke, joka erottaa järven viereisestä peltoalueesta. Vesikasveina Vierulammen matalalla länsi- ja etelärannalla on rantapalpakkoa, ulpukkaa, vesikuusta ja ratamosarpiota.

10.21.1 Linnusto ja muu lajisto

Vierulammem pesimälinnusto

Laji	parimäärä	EU:n lintudirektiivi	IUCN-luokka 2015
Telkkä	3		
Sinisorsa	1		
Laulujoutsen	1		
Kalatiira	1	X	
Kalalokki	1		
Rantasipi	2		
Ruokokerttunen	2		
Pajusirkku	1		VU

Sudenkorentokartoituksessa havaittiin ruskoukonkorentoja, siniukonkorentoja ja pikkulampikorentoja

10.21.2 Huomioitavaa

Pajusirkku on IUNC:n 2015 uhanalaisuusluokituksessa luokiteltu vaarantuneeksi (VU) lajiksi. Kalatiira on EU:N lintudirektiivin liitteen I laji.

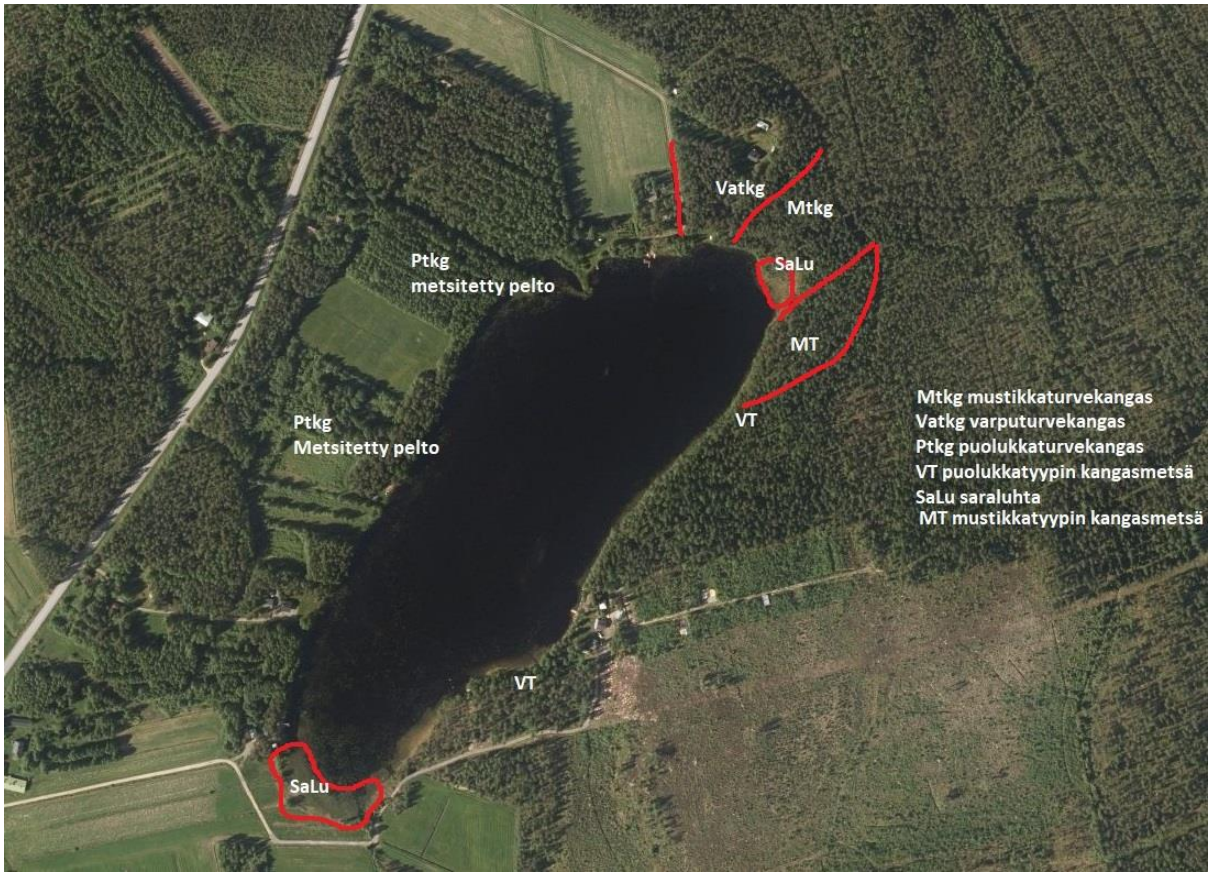

Vierulammen kuviot

10.22 VUORILAMPI

15 ha

N:6954538 E:24488343 ETRS-GK24

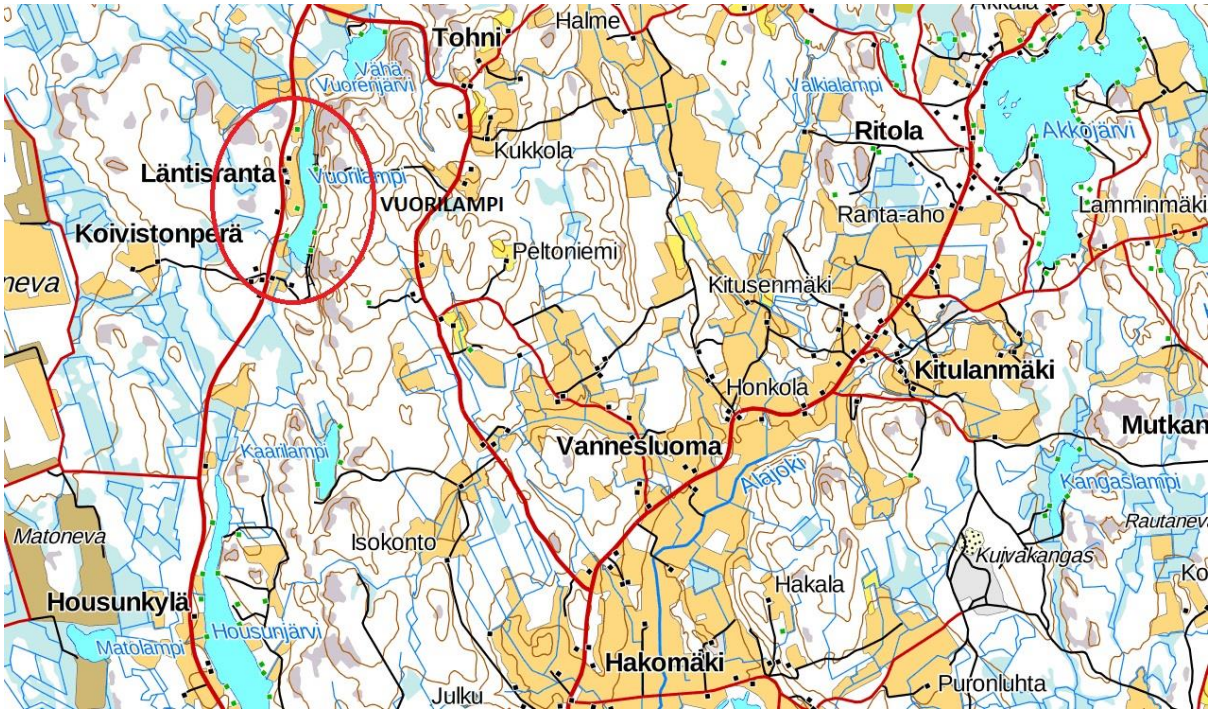

Vuorilampi on pieni karu n. 1,3 km pituinen kapea humusjärvi, jonka rantaviivasta n. 700 m on järven itäpuolen jyrkkää kalliorantaa. Järven länsiranta on pääosin peltoaluetta ja puolukkatyypin kangasmetsää. Vähäravinteisessa järvessä vesikasvillisuus on vähäistä, ainoastaan järven eteläosan saraluhdan ympärillä on ulpukkaa ja lummetta. Järven matalassa keskiosassa on myös saraluhtasaareke. Vuorilampi on osittain pohjavesialueella.

10.22.1 Linnusto ja muu lajisto

Vuorilammen pesimälinnusto

Laji	Parimäärä	EU:n lintudirektiivi	IUNC 2015 luokka
Telkkä	1		
Laulujoutsen	1		
Haapana	1		VU
Kalalokki	1		
Kalatiira	1	X	
Rantasipi	1		
Ruokokerttunen	1		
Pajusirkku	1		VU

Sudenkorentokartoituksessa Vuorilammen eteläosan luhdan ympäristössä havaittiin lummelampikorento, joka on EU:n luontodirektiivin liitteen IV laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty.

10.22.2 Huomioitavaa

Vuorilammen pesimälinnuston haapana ja pajusirkku on IUCN:n 2015 uhanalaisuusluokituksessa luokiteltu vaarantuneiksi (VU) lajeiksi. Kalatiira on EU:n lintudirektiivin liitteen I laji.

Vuorilammen itärannan rantakalliot ovat metsälain 10 § tarkoittamia erityisen arvokkaita elinympäristöjä (kalliot, kivikot ja louhikot). Näillä kallioilla on Metsälautakunnan Kemera-rahoitteinen määräaikainen suojelusopimus. Vuorilammen rantakalliot ovat myös maisemallisesti huomioitavia alueita.

Sudenkorentokartoituksessa Vuorilammen eteläosassa havaittiin Lummelampikorento, joka on EU:n luontodirektiivin liitteen IV laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty. Järven eteläosan kelluslehtinen kasvillisuus (lumme, ulpukka) ovat lummelampikorennolle tärkeitä.

Vuorilampi on osittain pohjavesialueella

Lummelampikorento Vuorilammen eteläosassa.

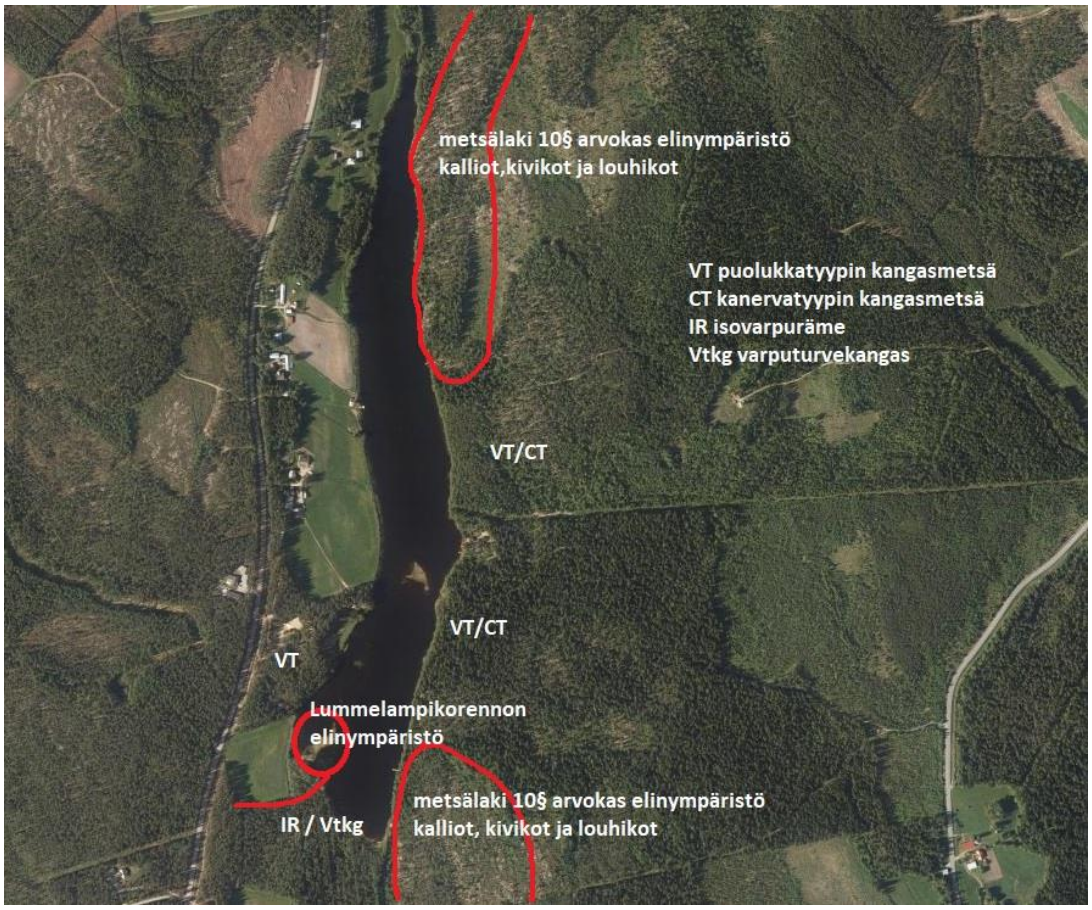

Vuorilammen kuviot

Vuorilammen rantakalliota

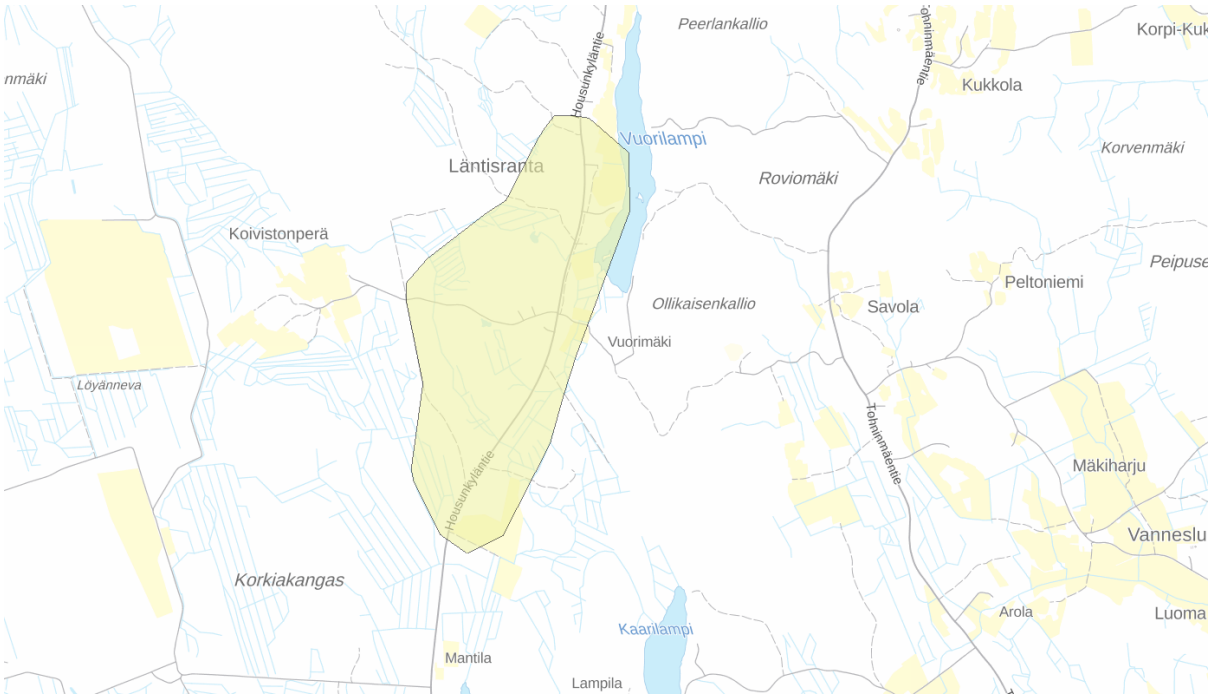

Vuorilammen pohjavesialue

10.23 VÄHÄLAMPI

0,2 ha

N:6957618 E:24493976 ETRS-GK24

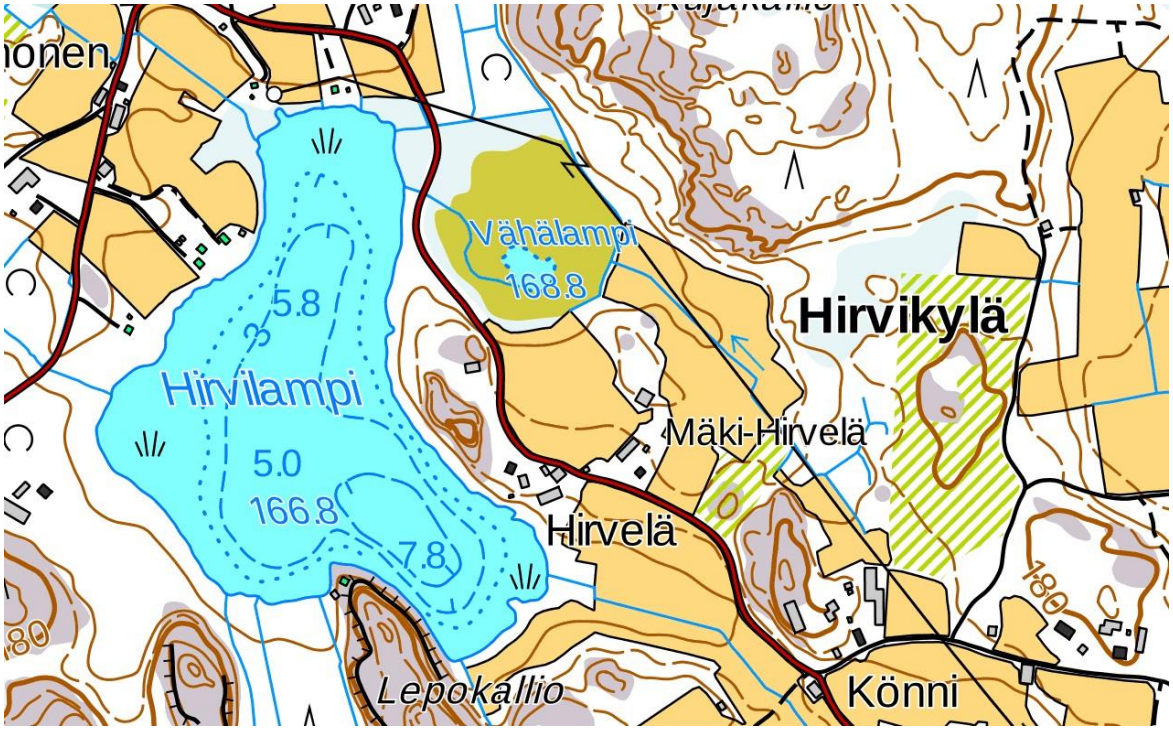

Vähälampi on matala viereisen Hirvilammen umpeenkuroutunut lahti, jonka tie erottaa Hirvilammesta. Vähälampea ympäröi n. 2,5 ha suuruinen rehevä sara- ja ruoholuhta, jossa kasvaa pullosaraa, viiltosaraa, kurjenjalkaa, terttualpia ja vehkaa.

10.23.1 Linnusto ja muu lajisto

Vähälammen pesimälinnusto

Laji	Parimäärä	EU:n lintudirektiivi	IUNC-luokka
Haapana	1		VU
Laulujoutsen	1		
Ruokokerttunen	1		
Pajusirkku	1		VU

Muuttoaikana havaittiin tukkasotka ja jouhisorsa. Sudenkorentolajeina havaittiin siniukonkorentoja.

10.23.2 Huomioitavaa

Vähälammella pesivät pajusirkku ja haapana on IUNC:n 2015 uhanalaisuusluokituksessa luokiteltu vaarantuneiksi (VU) lajeiksi.

Vähälammen kuviot

10.24 VÄHÄ VUORENJÄRVI

8 ha

N:6955830 E:24492334 ETRS-GK24

Vähä Vuorenjärvi on karu metsä- / suolampi, jonka vesikasvillisuus on niukkaa. Lammen länsiranta on suomaata, jossa vaihtelevat tupasvillaräme, isovarpuräme ja mustikkakorpi. Lammen itäranta on puolukkatyypin kangasmetsää, jonka rannassa on kapea sararäme- ja isovarpurämevyöhyke. Lammen koillisosassa on jyrkkä rantakallio ja louhikko. Vähä Vuorenjärven rannalla on yleinen uimaranta.

10.24.1 Linnusto ja muu lajisto

Pesimälinnustona telkkäpari ja rantasipi

Sudenkorentokartoituksessa havaittiin lammen rämerannalla ruskohukankorentoja, vaskikorentoja ja pikkulampikorentoja

Lepakkokartoituksessa havaittiin lammen uimarannalla saalistava pohjanlepakko.

10.24.2 Huomioitavaa

Lammen koillisosan rantakalliot ja louhikot ovat metsälain 10§ tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä (Kalliot, kivikot ja louhikot)

Vähä Vuorenjärven kuviot

11 LÄHDELUETTELO

Suomen luontotyyppien uhanalaisuus – Osa 2 luontotyyppien kuvaukset (Raunio, Shulman ja Kontula Suomen ympäristökeskus 2008)

Sata suotyyppiä -opas Suomen suokasvillisuuden tuntemiseen (Eurola, Kaakinen ym. Thule instituutti, Oulangan tutkimusasema, Oulun yliopisto 2015)

Metsätyypit-opas kasvupaikkojen luokitteluun (Hotanen, Nousiainen, Mäkipää, Reinikainen ja Tonteri Metsäkustannus 2008)

Suotyypit ja turvekankaat-opas kasvupaikkojen tunnistamiseen (Laine, Vasander, Hotanen, Nousiainen, Saarinen ja Penttilä Metsäkustannus 2012)

Lepakot salaperäiset nahkasiivet (Lappalainen Tammi 2002)

Suomen Sudenkorennot (Karjalainen Tammi 2010)

Suuri Pohjolan Kasvio (Mossberg, Stenberg Tammi 2003)

Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt (Meriluoto, Soininen Metsälehti kustannus 2002)

Töysän Historia I (Töysän kunta 1989)

Paikkatietoikkuna (Maanmittauslaitos internetsivut)

Kansalaisen Karttapaikka (Maanmittauslaitos internetsivut)